

Sreda, 24. septembar 2008.

Svedok Ive Kardum

Otvorena sednica

Optuženi su pristupili Sudu

Početak u 14.19 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima. Gospodine sekretare, molim vas, najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i drugih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Gospodine Kardum, pre nego što nastavimo, mogu li da vas podsetim da ste i dalje pod svečanom izjavom koju ste dali na početku svog svedočenja. Gospodine Mikuličiću, izvolite. Možete li da nam date neku procenu koliko vam je vremena potrebno?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Završiću svoje unakrsno ispitivanje za sat vremena, časni Sude.

SUDIJA ORIE: A ostale strane, da li možemo da dobijemo procenu?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Otprilike sat i po, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Ja nemam pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da. Znači da postoji realna šansa da negde sredinom druge sednice, svakako ne kasnije od kraja druge sednice možemo da završimo sa iskazom svedoka. Osim gospodine Margetts, ako vi imate sate i sate za dodatno ispitivanje?

TUŽILAC MARGETTS: Ne, nikako, časni Sude.

SUDIJA ORIE: To je jasno. To sam pitao zato što je tu i drugi svedok koji čeka, tako da ga ne bismo držali bez potrebe. Molim vas, nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

svedok: Ive Kardum

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIKULIČIĆ – NASTAVAK

Fond za humanitarno pravo
dokumentovanje i pamćenje

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, evo, danas ćemo nastaviti gdje smo jučer stali, pa ćemo se vratiti malo na pitanja asanacije i ulogu civilne zaštite u tom postupanju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih Tajništvo D348. D348.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, rekli smo gospodine Kardum da je civilna zaštita bila ta organizacija koja je vršila asanaciju terena nakon završetka borbenih djelovanja. Sada ćete vidjeti jedan dokument koji je izradio načelnik policijske uprave u kojoj ste vi bili zaposleni, gospodin Ivica Cetina, sa datumom 8. kolovoza u kojem Ministarstvu unutarnjih poslova, operativnom stožeru *Akcije Povratak* dostavlja brojčane podatke o mobiliziranim snagama civilne zaštite. Pa, ukoliko okrenemo drugu stranicu, vidjet ćemo da je bilo ukupno na dan 8. kolovoza 1995. godine mobilizirano 157 pripadnika civilne zaštite za asanaciju ljudskih leševa, zatim 27 za asanaciju uginulih životinja, zatim 24 osobe za pirotehničke postrojbe. Prema vašem sjećanju, koja je zapravo bila uloga pirotehničara u procesu asanacije terena?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Časni Sude, koliko se ja sjećam, pirotehničari su imali pisanu zapovjed, odnosno, obvezu da svaki pronađeni leš i prostor oko leša imaju pirotehnički pregledati, jer bilo je opasnosti da je okolni prostor miniran.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Idemo dalje. Ovdje vidimo i kriminalističkih tehničara 16. To je u skladu sa onim što ste nam jučer rekli da je ekipa za asanaciju morala imati i jednog kriminalističkog tehničara radi donošenja odluke o tome ima li sumnje na izvršenje kaznenog djela, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I zatim imamo postrojbe opće namjene civilne zaštite koje su bile angažirane na sakupljanju žive stoke. Da li se sjećate, gospodine Kardum, kakovu odoru su nosili pripadnici civilne zaštite i da li su uopće imali neku odoru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Koliko se ja sjećam, pripadnici civilne zaštite su imali nekakvu, čini mi se, plavu odoru ili nešto slično odori pričuvne policije, ukoliko bi uopće imali odoru. Ukoliko nisu imali odoru, imali su civilno odjelo sa nekakvim znakom, mislim, na lijevoj ruci, mišiću lijeve ruke... mišići lijeve ruke sa nekakvim znakom unutra, i mislim da je narandžaste boje bio.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru. Ukoliko bismo u ovom dokumentu prešli na sljedeću stranu, suočili bi se sa popisom pronađenih osoba pri asanaciji terena. Vidite, dakle, to je bila... bio jedan uobičajeni način na koji bi se vršila humana asanacija terena, zar ne? Da li ste se susretali sa ovakovom vrstom dokumenata? Možda je pitanje...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Samo što sam ja ovakove dokumente vidio u sređenom nekakvom tabelarnom, ovaj, ali točno su odražavali ovaj... ovaj... ove rubrike:

redni broj, identifikacijski broj, status vojni ili civilni, ime i prezime, pol, godina rođenja, mjesto pronalaska i mjesto ukopa. Znači, groblje na kom se pokopala ta osoba.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovoru.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Samo radi reference časnom Sudu, slični dokumenti zavedeni su i u dokaznim... u dokazima broj 351D... D351 i D352. Svi pokrivaju isto područje samo u različitom vremenskom razdoblju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Mene sad interesira, gospodine Kardum, ono što smo jučer načeli kao temu. Ukoliko bi, dakle, prilikom pregleda terena pronađen bio leš na kojem su se vidjeli tragovi nasilja, što bi upućivalo na kazneno djelo, tada je, zapravo, o tome obavještavana nadležna policijska postaja, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Policijska postaja tada bi preko operativnog dežurstva izvještavala operativno dežurstvo u zadarskoj policijskoj upravi, koja je bila u smislu kriminalistike, nadležna Kninu, i tada bi se formirala ekipa za očevid, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Matična policijska postaja bi u pravilu izvjestila operativno dežurstvo policijske uprave, ali svakako u onom periodu kada je funkcionirao stožer, znači, operativni stožer na nivou je taj stožer.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumjem.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tada bi operativno dežurstvo izvještivalo i paralelno i krim policiju i istražnog suca radi rađenja očevida.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, u ekipi za očevid nalazili bi se istražni sudac, koji je, zapravo, bio, da tako kažemo, vođa izvršenja očevida, nadležni tužitelj i onda kriminalistički tehničari i po potrebi, kako ste jučer rekli, i sudski patolog, odnosno, vještak sudske medicine, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ćete se složiti sa mnom, gospodine Kardum, kao poznavatelj kriminalistike, da je, zapravo, jedino sudski vještak bio ta osoba koja je kompetentno mogla zaključiti o tome kakova je ozljeda na tijelu koje je bilo predmetom očevida nastala, i kakove je prirode ta ozljeda, odnosno, od čega je nastala? I to je bila njegova osnovna funkcija, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Moram još napomenuti, časni Sude, da je policija, znači, temeljna, odorirana policija bila u obvezi u ovim slučajevima davati borbenu osiguranje. Znači, na tim prostorima uvijek je prijetila opasnost od mogućih zaostalih grupa neprijateljske vojske, pa sam čak imao negdje priliku i vidjeti, ovaj, jedan dokument kojim načelnik Cetina nalaže policijskim postajama na području PU kotara Knin da su u obvezi dati borbenu osiguranje očevidnim ekipama prilikom izlaska na lice mjesta, a isto tako i ekipama civilne zaštite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na ovom pojašnjenju. Vratimo se na očevid. Dakle, nakon što se obavi očevid, o tome se sastavlja zapisnik i u slučaju da se potvrdi sumnja na izvršenje kaznenog djela, kriminalistička policija provodi takozvanu prethodnu obradu, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U toj prethodnoj obradi obavljaju se određeni informativni razgovori, prikupljaju se eventualno dokazi materijalne prirode, i kada se obrada završi, kompletirani predmet dostavlja se nadležnom tužiteljstvu, državnom odvjetništvu na odluku, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Nakon toga nadležno državno odvjetništvo, tužiteljstvo odlučuje da li će pokrenuti kazneni postupak u smislu zahtjeva za istragu ili podizanje optužnice protiv osumnjičenika ili to neće učiniti. Dakle, to je isključivo u kompetenciji tužiteljstva, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Pri tome, policija koja je izvršila prethodnu obradu predmeta, više nema nikakvog utjecaja na daljnje odvijanje procedure, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. U svemu dalje rukovodi istražni sudac i eventualno on nalaže policiji provođenje nekih radnji koje joj povjerava.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li se možete sjetiti, gospodine Kardum, koliko je bilo na raspolaganju sudskih vještaka, patologa, državnih tužitelja i istražnih sudaca za pokrivanje teritorija Policijske uprave zadarsko-kninske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Koliko se ja sjećam, bila su samo dva patologa. To je bio doktor Josip Duilo i doktorica Ana Krvavica. Mislim da trećeg nije bilo. Nisam siguran, al' mislim da nije bilo istražnih sudaca, znači, to je nadležnost županijskog suda u Zadru, znači jedinoga... općinski sudovi nisu nadležni za takve slučajeve, znači, samo županijski sudovi. Mislim da je bilo negdje oko pet, šest istražnih sudaca, koji su, naravno, trebali pokrivati i svu drugu problematiku i otprilike toliko državnih odvjetnika, to jest, tužitelja.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Zahvaljujem. Koliko otprilike, po vašem sjećanju, je prosječno trajao takav jedan postupak, dakle, od trenutka kada se pojavila dojava o sumnji na počinjenje kaznenog djela, pa do trenutka kada je cijeli taj proces, koji je obradila policija i istražni sudac, došao pred sud?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nije mi jasno pitanje? Je l' mislite na očevid koliko je trajao ili...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ne. Koliko je ukupno trajao taj postupak? Znači, ako zbrojimo obavljanje očevida, obavljanje policijske obrade predmeta, obavljanje istrage od strane istražnog suca, pa do trenutka kada bi, recimo, optužnica se

podigla pred nadležnim sudom? Koliko je to otprilike vremena u prosjeku prošlo dok se nije taj postupak zapravo pojavio pred nadležnim sudom?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, ovisno o predmetu. Neki predmeti su još i danas u tijeku. Neki još se i dan danas rade. Po nekima se i dan danas postupa. Znači, tamo gdje smo mi podnjeli kaznene prijave protiv nepoznatih izvršitelja, još neki predmeti su u tijeku, još se neki predmeti rade. A u pravilu to bi bilo nekih... nekakva normalna, je li, nekakvo normalno trajanje, to bi bilo nekih par mjeseci.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na ovom odgovoru. S tim u vezi pokazaću vam jedan dokument, gospodine Kardum.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Pa bih molio Tajništvo. To je D179.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vidjet ćete dokument koji je izdat od strane civilne policije Ujedinjenih nacija 19. rujna 1995. godine, koji je poslat načelniku Ivanu Cetini. U dokumentu se govori, odnosno, kaže se da su dostavljani spiskovi, detaljni spiskovi svih ubojstava o kojima je izvjestio UNCIVPOL 4. avgusta.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislim da ovaj dokument treba da bude pod pečatom. Upravo me je podsjetio moj menadžer za predmet. Da li je to slučaj?

SUDIJA ORIE: Onda ne bi trebalo da bude prikazan u javnosti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Žao mi je što to nisam odmah primjetio.

SUDIJA ORIE: Ukoliko je potrebno da se nešto rediguje, gospodine sekretare... ne znam kakvo će biti vaše pitanje, gospodine Mikuličiću... ili je bolje da pređemo na privatnu sednicu?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislim da neće biti potrebno.

SUDIJA ORIE: U redu, onda nastavite, molim vas.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, ovdje gospodin iz UNCIVPOL-a, gospodin Jan Elleby, zapravo, dostavlja listu, po njegovom mišljenju, svih ubojstava i ujedno traži odgovore o tome koji su rezultati istraga, imena osumnjičenika, određena uhićenja koja su napravljena, i tako dalje. Recite mi, je li vama poznato da je na ovakove zahtjeve civilne policije Ujedinjenih nacija policijska uprava reagirala, odnosno, je li bila dužna reagirati sa nekakvim dopisima, objašnjenjima ili slično? Da li je u bilo kakvom kontaktu i odnosu bila sa policijom Ujedinjenih nacija?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Koliko ja znam, nije se odgovaralo na ovakve, ovaj, dopise al' se po njima postupalo. E sad, pazite, to je nivo načelnika Cetine. Da li je on to odgovarao ili nije, ja to ne znam. Zaista ne znam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Pa, to je upravo ono što sam vas zapravo i htio pitati. Ukoliko, dakle, pređemo samo, primjera radi, na sljedeću stranicu...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molim sljedeću stranicu dokumenta.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: ...vidjet ćete, podsjećam, dokument je naslovljen kao "Popis svih ubojstava" ... pogledajte, recimo, točku 4. U točki 4 navodi se da je 14. kolovoza nađeno tijelo u raspadanju i da je uzrok smrti nesiguran, odnosno, neutvrđen. Da li je po vama ovakova dojava kvalificirana da se označi kao dojava za ubojstvo?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno ne. Dojava sama kaže da se ne zna o čemu se radi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U slučajevima kako se ovde navodi, pa i u točki 5, zatim i u točki 7, pa onda kasnije i u točki 9, da sad ne prolazimo točku po točku, govori se o tome da su tijela pronađena u teško ili ne teško, nego u dosta ... u dosta lošem stanju, obzirom na truležne promjene. Kakova je mogućnost, govoreći iz vašeg iskustva, da se u takovom stanju može zaključiti o uzroku smrti, pri tom mislim *prima vista*, dakle, na licu mjesta od strane vašeg kriminalističkog tehničara, ukoliko je riječ o tijelu koje se nalazi u fazi raspadanja?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Naši kriminalistički tehničari nisu u ovim slučajevima govorili o uzroku smrti, oni su samo najčešće konstatirali činjenicu da je leš u raspadnutom, odnosno, u raspadajućem stanju. Tako su oni to nazivali. I upravo takvi leševi su najčešće asanirani po pripadnicima civilne zaštite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, u takovim primjerima, kakve smo ovdje naveli, ne bi se niti vodila neka policijska istraga, odnosno, obrada predmeta?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, ukoliko se ne bi naknadno došlo do nekakvih spoznaja da je nad takvim pronađenim lešom izvršena nasilna smrt. Znači, da je protupravno lišen života, znači da je ubijen, je li.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumjem. No, vratimo se sad na jedan drugi predmet, a to je predmet ubojstava u selima Gošići i Varivode, koja ste spomenuli u vašem svjedočenju.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih Tajništvo da nam prikaže dokument 65ter 2638.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Sad ćemo vidjet na ekranu, gospodine Kardum, jedan dokument koji je ispostavljen 3. listopada 1995. godine u 72. bojnu vojne policije i upućen je u upravu vojne policije, a referira na ubojstva u selu Gošići u općini Knin. Ukoliko pogledate točku 1 ovog dokumenta, tada ćete vidjet da se navodi da je u mjestu Gošići 27. kolovoza izvršeno višestruko ubojstvo, i da su poduzete mjere traganja i da se došlo do podataka da su nepoznati počinitelji koristili jedan... jedno motorno vozilo,

najvjerojatnije marke *TAM 2001*. Vi ste nam rekli da je povodom tog ubojstva i vođena i policijska istraga, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Je se li možete sjetiti da li ste imali u vođenju istrage kontakte i sa vojnom policijom?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio da se ovaj dokument uvede kao dokaz, pa molim broj.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D800.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D800 primljen je u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvaljujem, časni Sude. Sada bih molio dokument 3158.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ovaj dokument koji ćemo sada vidjeti, gospodine Kardum, tretira pitanje ubojstva u mjestu Varivode, koje se je dogodilo 29. rujna 1995. godine. Također potiče iz vojnih struktura, iz uprave vojne policije gdje načelnik te uprave, gospodin Laušić, obavještava ministra obrane što je poduzeto u vezi rasvetljavanja ovog ubojstva. Skrećem vam pažnju na treći odlomak gdje se navodi da je pomoćnik ministra unutarnjih poslova upoznao, zapravo, vojne strukture o pronalaženju devet leševa civilnih osoba koje su ubijene vatrenim oružjem 29. rujna u mjestu Varivode. I opet se navodi da je primjećen onaj... ono motorno vozilo za koje se navodi da je i primjećeno u slučaju ubojstva u selu Gošići. To je motorno vozilo marke *TAM 2001*, maskirne boje. Dalje se navodi u predzadnjem odlomku da su dogovorene operativno-taktičke mjere u sklopu kriminalističke obrade koje će provoditi zajedno policija i vojna policija. Da li vaše sjećanje ide u pravcu da su takove mjere i provedene zajedno sa pripadnicima vojne policije?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Čak se sjećam da je službu vojne policije predvodio gospodin Ante Glavan. Možda da je visoko bio pozicionirana osoba u krim službi vojne policije u Zagrebu, u Ministarstvu obrane.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, skrećem vam pažnju da je dokument sačinjen 4. listopada a da se mjere provode od drugog listopada, nakon dojave za ubojstvo. Ukoliko bismo prešli na drugu stranu ovog dokumenta...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja se ispričavam.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Izvolite.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mjere po ovom predmetu su počele istoga dana, znači, 27... 27. rujna. Znači, nije točno da su one počele tek 2. desetoga. One su počele 27. rujna. Moguće da je krim služba vojne policije se uključila 2. desetoga.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Upravo o tome govori dokument, jer on temu opisuje sa pozicija vojne policije, a ne civilne.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, da. Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, ukoliko bismo na drugoj strani pogledali četvrti odlomak, u njemu se navodi da je u svrhu rasvetljavanja ovih višestrukih ubojstava u mjestu Varivode, sačinjen i operativno-provedbeni plan, te da se vrši intenzivno traganje. Prema vašim strukovnim pravilima, sačinjavanje i organiziranje operativno-provedbenog plana ne čini se baš za svaki delikt, za svaki zločin, nego samo za neke koji su doista značajnije, odnosno, masovnije prirode, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, za delikte teže naravi.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih Tajništvo, odnosno, časni Sud da uvedemo ovaj dokument kao dokaz, pa molim da mu se dodjeli broj.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D801.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D801 primljen je u spis. Imam jedno dodatno pitanje. Rekli ste da je već 27. septembra započela istraga. U isto vreme pronašao sam u dokumentu da su te osobe ubijene 29. septembra, što se čini da nije u skladu sa vašim svedočenjem?

SVEDOK KARDUM: Ne, časni Sude. Koliko se ja sjećam, ja se ispričavam, moguće da ja pogrešno pamtim, ali koliko se sjećam, ovaj incident je bio 27. rujna.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ako bih mogao pomoći u tom smislu, časni Sude, 27. rujna...

SUDIJA ORIE:: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: ...je datum incidenta u selu Gošići, i...

SUDIJA ORIE: Možda sam pogrešio...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Da. To je jedan od problema, ukoliko morate da pregledate ove dokumente tako brzo da...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, naravno.

SUDIJA ORIE: U redu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Zahvaljujem, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Može li nam Tajništvo pokazati dokument 65ter 3287?

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ostajemo na ovom višestrukom ubojstvu u mjestu Varivode. Pred nama je dokument, također, iz vojnih struktura, iz vojne policije u kojem se, zapravo, načelniku uprave vojne policije, generalu Laušiću, podnosi izvješće o tome što je do tada učinjeno. Obzirom da je operativna akcija istraživanja počinitelja zločina u Varivodama bila kombinirane prirode između vojne i civilne policije, ja ću vas sada upitati nekoliko pitanja prije nego što vam skrenem pažnju. Dakle, ovdje se vidi tko su bile osobe koje su sudjelovale, odnosno, u toj operativnoj akciji, pa se tako iz Ministarstva unutarnjih poslova, iz policije, navodi gospodin Franjo Đurica, zatim ko je bio načelnik sektora policije u Ministarstvu unutarnjih poslova, zatim načelnik odjela općeg kriminaliteta, gospodin Ivan Turkalj i načelnik policijske uprave zadarsko-kninske, gospodin Ivica Cetina. Jeste li vi, gospodine Kardum, sudjelovali u tom operativnom planu istraživanja zločina u Varivodama?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja se ispričavam. Ovdje je pogrešno napisano Ivan Turkalj. Nije Ivan Turkalj, nego Milan Turkalj...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Milan...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Znači, odnosi sa na osobu Milan Turkalj, nije bilo Ivana Turkalja. Da, ja sam, ovaj, sa gospodinom, tada pomoćnikom ministra unutarnjih poslova, Marijanom Benkom, Ivanom Nađom, Milanom Turkaljem, linijskim nositeljima iz MUP-a, dvojicom iz Zagreba, dvojicom iz Splita, dvojicom iz PU primorsko-goranske i mojim krim djelatnicima sudjelovao u obradi tada ovog kaznenog djela i drugih kaznenih djela. Ovo je više, koliko se ja sjećam, bila nekakova ekipa koja će donjeti nekakav plan mjera i radnji koje bi trebale eventualno onemogućiti daljnje pokušaje vršenja ovakvih kaznenih djela u nekakvoj znatnijoj mjeri. Znači, pojačati rad policije, temeljne policije, prije svega.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumjem. No, u svakom slučaju, tom događaju pridana je, tom zločinu je pridana velika pažnja i pristupilo se sa ozbiljnim mjerama njegovom rasvjetljavanju, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Ponavljam još jednom, obradu je vodio pomoćnik ministra unutarnjih poslova izravno u Zadru, koji je tada, tom prilikom, boravio u Zadru nekih 25 dana, sve do dana kada je teroristička skupina *Gama Al Islamia*

izvršila teroristički napad na riječku policijsku upravu, i tamo aktivirala nekakav kamion bombu i tako dalje, je li...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dobro, ostavimo to...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: ...kada je morao napustiti taj dio...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ukoliko pređemo na stranicu 3 ovog dokumenta, vidjet ćemo, zapravo, što je sve poduzeto od 6.00 sati ujutro 7. listopada do 22.00 sata ... 10 sati navečer, 10. listopada. Vidite, to je točka 3. Dakle, legitimirano je 1.282 pripadnika Hrvatske vojske. Pregledano je 1.050 vozila Hrvatske vojske, realizirano je 17 pretraga osoba, također, pripadnika Hrvatske vojske, a isto tako privedeni su zbog otuđenja imovine sljedeći pripadnici Hrvatske vojske, i sad se dolje navodi popis od ukupno 36 predvedenih osoba koje su bile osumnjičene za otuđenje imovine. Na sljedećoj strani, stranica broj 4, također se navodi da je utvrđen identitet i 69 civilnih osoba, da je 28 udaljeno sa pokušaja otuđenja imovine, 11 upozoreno a devet da je predano Ministarstvu unutarnjih poslova, kao osobe koje su zatečene pri vršenju krivičnih djela otuđenja imovine. U točki 4 navodi se da je u tijeku provedbe te operativne akcije dnevno bilo angažirano 92 djelatnika i još pojačano sa 20 pripadnika antiterorističkog voda 71. bojne vojne policije. Dakle, očito je riječ o tome da je to bila jedna doista značajna akcija koja je i polučila rezultate u odnosu na broj pronađenih počinitelja kaznenih djela, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Kako se vidi iz priloženog.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Točka... stranica 5 ovog dokumenta, točka 1, govori o ubojstvu koje se dogodilo u selu, ovdje se navodi, Goršić, ali to je očito Gošić, zar ne, koje je počinjeno 27. kolovoza, gdje se opisuje ovo motorno vozilo.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: I dalje se i neki drugi slučajevi, također, navode u kojima je vršena kriminalistička obrada. Ovo je jedno sveobuhvatno izvješće. I na kraju, u točki 6, skrećem pažnju na određeni zaključak, gdje se kaže da je isto primjećeno da postoje činjenice koje ukazuju na zloupotrebu odore hrvatskog vojnika, dakle, na one osobe koje su, zapravo, bile civili a nosili su uniformu, i da isto tako ima određenih neotkrivenih ubojstava, odnosno, zločina, čiji su počinitelji iz redova Hrvatske vojske. Dakle, moje završno pitanje u vezi ovog dokumenta, gospodine Kardum, jest: Da li je vaše sjećanje na te događaje adekvatno navodima ovog dokumenta koji smo upravo ovako kratko predočili?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ovaj dokument je vojnoga porijekla, no, međutim, on odgovara apsolutno mojim sjećanjima, i ja samo želim napomenuti da je nešto slično vodila i civilna policija. Znači, nekakvu raščlambu svakodnevnih aktivnosti baš u ovom periodu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Razumjem. Hvala vam. Naime, ja sam i išao pokazati vam ovaj dokument upravo zbog toga što je to, očito, bila kombinirana akcija civilne i vojne policije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio broj za ovaj dokument, časni Sude.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D802.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D802 primljen je u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Obzirom na tu suradnju koju je civilna policija imala sa pripadnicima vojne policije, sjećate li se da se je ta suradnja manifestirala i na zajedničkim kontrolno-zaustavnim punktovima, koji su organizirani na teritoriju policijske uprave zadarsko-kninske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Već ste nam nešto rekli u vašem svjedočenju da civilna policija, zapravo, nije imala ovlaštenja prevelika u odnosu na osobe koje su bile pripadnici Hrvatske vojske, već da je u tome tražila asistenciju vojne policije. To je, dakle, jedan od razloga da su upravo i takovi mješoviti kontrolni punktovi bili uspostavljeni, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Upravo tako. Upravo tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ukoliko bi se na kontrolnom punktu, dakle, pretragom osoba ili vozila koja su zaustavljana, otkrilo da se prevoze neke stvari koje vjerojatno potiču od izvršenja kaznenog djela, takve stvari bi se oduzimale, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, uz potvrdu koju je izdavala policija o oduzetim predmetima.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ja bih vas molio sada da pogledate dokument 3D01-0143. Rekli ste potvrda. Sada ćete vidjet na ekranu, gospodine Kardum, jedan primjerak potvrde o privremenom oduzimanju predmeta. Sad ćemo ga malo povećat da ga bolje vidite, pa ću vas ja najpre pitat, ne ulazeći u sadržaj, nego čisto vizuelno, da li je to tip dokument na osnovu kojeg se je, zapravo, vršilo oduzimanje predmeta od osobe kod koje je sumnjivi predmet zatečen?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Jedan primjerak ovog dokumenta, ove potvrde, davao se je i osobi od koje su predmeti oduzeti, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: A drugi primjerak je zadržavala službena osoba koja je izvršila oduzimanje predmeta, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Konkretno vidimo da je riječ o potvrdi koju je izdala Sedma policijska postaja iz Obrovca i da je od izvjesne osobe oduzeto 40 ovaca. To je bilo nešto što se rutinski radilo na takvim kontrolnim punktovima, zar ne?
SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio broj za ovaj dokument, časni Sude.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D803.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D803 primljen je u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Pogledajmo sad jednu drugu potvrdu...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, želio bih reći sljedeće. Mi smo prikupili oko 500 dokumenata poput ovog za ovaj period. Mislim da nije nužno da se svih 500 dokumenata uvrštava u spis kao dokaz. Moja bi sugestija bila da Obrana sačini popis tih dokumenata i nakon razmjene mišljenja sa Tužiteljstvom, mi bismo taj popis mogli ponuditi kao dokazni predmet preko Obrane.

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts?

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. To bi bilo nama prihvatljivo. Naravno, broj ovih oduzetih stvari videće se u registrima i u sudskim spisima i drugim materijalima koje ste verovatno već prosledili, tako da će usaglašavanje sa tim drugim registratorima takođe biti korisno.

SUDIJA ORIE: Dakle, onda bismo imali vrstu sporazuma da su strane saglasne da će se 500 dokumenata ove vrste popisati, a zatim dati neke od detalja...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Samo da pokaže vrsta procedure koja se...

SUDIJA ORIE: Da, i zatim možda jedan ili dva primera dodati uz to. Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Daću samo četiri primjera onoga što sam upravo...

SUDIJA ORIE: U redu. Hvala vam na tome.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Sada imamo, naravno, problem sa prijevodima takove količine dokumenata, što je očito.

SUDIJA ORIE: Da. To je jedna od prednosti formulara da se u njima obično koristi isti jezik. Ali naravno, ono što se popunjava rukom, to je druga stvar.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

SUDIJA ORIE: Pretresno veće ceni vaš napor da smanjite obim dokumenata.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude. Molim Tajništvo da nam prikaže dokument 3D01-0145.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Sada ćemo vidjeti jedan isti takav formular potvrde, koji je u ovom slučaju izdala policijska postaja u Gračacu, gdje je, također, od određene osobe oduzeta automatska puška, zaim, devet teladi koji su se prevozili u kamionu, te i te registracije. Ono na što vam skrećem pažnju, gospodine Kardum, to je da je ta osoba zaustavljena na vojnom blokadnom punktu u Štikadi. Možemo li zaključiti da je ovdje, dakle, riječ očito o tome da su na blokadnom punktu bili pripadnici temeljne policije zajedno sa vojnim odredom policije?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Vjerujem da je tako bilo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Molio bih broj za ovaj dokument, časni Sude.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D804.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D804 primljen je u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Pogledajmo sada dokument 3D01-0149.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, sad ćemo vidjeti gotovo identičan dokument, formular, no, međutim, koji je ovaj puta izdala 71. bojna vojne policije, gdje se navodi da su od vojnika toga i toga oduzeti predmeti zaključno sa rednim brojem 9. Gospodine Kardum, ovo je, prema vašem shvaćanju, zar ne, primjer koji je identičan kao ova dva koja smo upravo gledali, samo što je izdan od strane vojne kriminalističke policije, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, zato što je Zlatko Lopac, vojnik. To i piše: "Vojnik Zlatko Lopac".

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja bih molio broj za ovaj dokument.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D805.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D805 primljen je u spis.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude, imam još jedan dokument koji je veoma sličan onim prethodnim dokumentima koje sam već ponudio u spis, tako da mislim da nije neophodno da se...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, vidjeli smo na koji je način, zapravo, funkcioniralo uredovanje na blokadnim punktovima. Ukoliko bi se daljnom obradom utvrdilo da je riječ o počinjenju kaznenog djela, na primjer, krađe predmeta koji su oduzeti, tada bi slijedila i kaznena prijava, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Čak sam ovdje na jednoj od potvrda vidio da piše gore Q 83. Čini mi se prva. Na njoj piše gore u zaglavlju Q 83, što znači da je već u tom trenutku taj posao poprimio obilježje kaznenog djela.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da, to je potvrda koja je sada uvedena kao dokaz D803. Očito je, dakle, da je ta potvrda postala sastavni dio kaznenog spisa i ona se kao materijalni dokaz, zapravo, kroz postupak, tretirala pred nadležnim sudom, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mikuličiću, pre nego što dokument nestane sa ekrana, mislim da je reč o dokaznom predmetu Odbrane broj D805, ovde stoji "Potvrda o privremeno oduzetim predmetima" i onda vidimo popis tih predmeta. Po čemu je ta konfiskacija bila privremena? Da li bi možda svedok mogao ...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Ja ću pokriti i tu temu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu, ako ćete da pokrijete i tu temu. To je u redu. Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Čuli ste pitanje časnog suca da se ovdje navodi kako su to privremeno oduzeti predmeti. Da li je...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja se...

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Izvolite?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja se ispričavam. Sve potvrde koje je izdavala policija, one su glasile... to su, znači, unificirani obrasci potvrda o privremenom oduzimanju predmeta. Konačnu odluku da li će predmet biti oduzeti trajno ili neće, donosi sud, znači, na suđenju. Znači, mi smo kazali da postoji osnovana sumnja da je ta osoba otuđila to i to. A konačnu odluku donosi sud, a ne policija. S tim, još da podvučem, ova potvrda ovdje, vidimo to lijepo na lijevoj strani, je također već poprimila K broj, Q broj... Q 95-156/67. To je, znači, podnijela kaznenu prijavu vojna policija.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Oprostite, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da li mi možda možemo original malo da podignemo, tako da imamo... da bismo mogli da vidimo... Da, sada možemo da ga vidimo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Mislim da imamo problem sa prijevodom, časni Sude. Upravo me je moj kolega podsetio, pošto je riječ o... tome ko je imao ovlasti donjeti konačnu odluku kad su u pitanju oduzete stvari.

SUDIJA ORIE: Da. Možda možemo da pitamo svedoka da nam kaže. Ko je bio ovlašćen da donese konačnu odluku u vezi sa konfiskovanim stvarima?

SVEDOK KARDUM: Sud. Isključivo samo sud.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Dobro. Onda možemo produžiti, časni Sude, osim ako vi nemate dodatnih pitanja u vezi sa ovom temom?

SUDIJA ORIE: Pa, u stvari, imam pitanje koje je pokrenuto poslednjim odgovorom svedoka. Dakle, potvrda znači da je ovaj dokument predat osobi od koje su predmeti privremeno oduzeti. Da li sam to pravilno shvatio?

SVEDOK KARDUM: Ne, ne. Te predmete je oduzimala policija, i ona bi njih zbrinjavala. U pravilu bi to trebalo dostaviti uz kaznenu prijavu, znači, državnom odvjetniku. No, međutim, praksa nije tako tražila. Obično sudovi nemaju, odnosno, državna odvjetništva, prostore gdje bi se to sve odložilo, pa je policija to ponekad čuvala. U ovim situacijama davala je često to povjerenicima Vlade, odnosno, nadležnima iz općina na čuvanje, a u nekim slučajevima se znalo dati i osobi, recimo, kad bi se krala drva ili ne znam, već nešto, ovaj, što je masovno, toj osobi - da ona je dužna čuvati te predmete do konačne odluke suda. Tu su bili problemi, znate, oko zbrinjavanja tako masovnih, ovaj, stvari. Masivnih.

SUDIJA ORIE: To nije baš sasvim jasno. Razumem da je potvrda značila da je neko pravio zapisnik o tome da su predmeti oduzeti i predati drugoj osobi. Dakle, ko je ovde kome predao predmete?

SVEDOK KARDUM: Ove predmete policija predaje, uz kaznenu prijavu, državnom odvjetniku.

SUDIJA ORIE: Da.

SVEDOK KARDUM: No, međutim, kako...

prevodioci: Prevodioci mole svedoka da malo sporije govori. Hvala.

SVEDOK KARDUM: Oduzete predmete, u pravilu, policija uz spis kaznene prijave, predaje državnom odvjetniku. No, međutim, kako je ovdje riječ o masivnim predmetima, to su u pitanju drvene bačve, keramičke pločice i tako dalje, to je iz praktičnih razloga nemoguće. Policija obično takve predmete čuva ili ih daje na određena mjesta gdje se one čuvaju. A u ovakvim situacijama znalo se desiti da se one čak povjere počinitelju, odnosno, osumnjičenoj osobi da ih čuva i u ovoj potvrdi je uvijek bila u obvezi čuvati ih do konačnog rješenja što će se s njima desiti. Znači, kad su u pitanju masivne stvari. Da je ovdje bila riječ o nekakvoj zlatnini ili nekakvim stvarima manjeg obima, one bi išle uz kaznenu prijavu državnom odvjetniku ili bi se po odluci čuvale u policijskom prostoru.

SUDIJA ORIE: Dakle, poslednji red na engleskom glasi: "Gore pomenuti predmeti daju se na čuvanje subjektu." Ne shvatam u potpunosti šta to znači. Da li možemo da pogledamo original?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da.

SVEDOK KARDUM: Očito ... očito su ovi predmeti dati ovoj osobi na čuvanje.

SUDIJA ORIE: Dakle, vojnik Zlatko Lopac, bio je zadužen da čuva te stvari, kako sam shvatio, jer su privremeno oduzete od njega. A ovde gore kada se kaže da su pomenute stvari date na čuvanje subjektu, to znači da su predate na čuvanje osobi kojoj su ove stvari konfiskovane? Da li tako treba da shvatim ovaj dokument?

SVEDOK KARDUM: Pretpostavljam, da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Dozvolite meni.

SUDIJA ORIE: Da, gospodine Mikuličiću. Jednostavno pokušavam da shvatim.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da. To je možda... to je možda dvosmisleno na prvi pogled, ali ja ću ovo pokriti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ova potvrda, zapravo, pokazuje da je kod određene osobe pronađen jedan određeni broj predmeta koji je taksativno popisan. Rekli ste zbog praktičnosti, zbog voluminoznosti ovih predmeta, oni se, naprosto, nisu mogli dostaviti državnom odvjetništvu, pa je toj osobi naređeno da ih ona čuva i naređeno da ih ne smije otuđiti prije nego što se završi postupak. Da li je to ispravno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Točno tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Dakle, riječ je, naprosto, o praktičnim razlozima a ne o pravnim razlozima?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, tako se i danas postupa. To je uobičajeni način postupanja. Čak i danas se tako postupa.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Predmeti koji su bili manje voluminozni ili su se dostavljali uz spis, nadležnom tužiteljstvu ili su se čuvali u određenom skladištu pod nadzorom, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je, s tim da je državni odvjetnik uvijek znao gdje se ti predmeti nalaze.

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi da sada pokušam u potpunosti da razumem ovaj dokument. Ovo je spisak prilično velikih predmeta, drveno bure od 150 litara, to nije nešto što ćete samo jednostavno odneti, isto važi i za tri kuhinjska zidna kredenca. Dakle, hajde da uzmemo ovaj primer. Gde bi se pronašli takvi predmeti? Kako je utvrđeno da gospodin... da je vojnik Zlatko Lopac bio u posedu tih predmeta? Na koji način bi se to utvrdilo?

SVEDOK KARDUM: Očito je... trebalo bi vidjeti cijeli spis. To je spis, znači, Q 95-156/67. Očito je tu riječ o tome da je vojnik, gospodin Zlatko Lopac, ove stvari prevozio nekakvim prevoznim sredstvom, pretpostavljam, kamionom ili kombijem, da je te stvari pokrao na okupiranom prostoru, znači, uzeo ih negdje sa okupiranog prostora i nije mogao dokazati otkud mu te stvari. Znači, nije mogao dokazati podrijetlo tih stvari pravno valjano, da su njegove.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, on se negde zaustavio, jer mu je bio potreban kamion za transport tih stvari. Šta bi se onda desilo s tim stvarima? Da li bi njih onda odnela policija ili bi toj osobi bilo dozvoljeno da zadrži te stvari u tom trenutku?

SVEDOK KARDUM: Pa, ovisno koliko je to daleko bilo od nekog mjesta gdje je to, ovaj, bilo moguće skladištiti, je li se imalo prostora za skladištenje i tako dalje. Znači, čisto praktične stvari. No, međutim, sa pravne osnove sve je sadržano u ovoj potvrdi. Znači, vojnik je potpisao ovjerenu potvrdu da su njemu oduzete te stvari. Potpisala je ovlaštena službena osoba i to je pečatirano, i o tome je, naravno, izvješćen državni odvjetnik. Tako da je sad, po meni, bilo sporedno gdje će se te stvari čuvati do konačnog rješenja predmeta u pravnom smislu.

SUDIJA ORIE: Da. I u samom tom trenutku... samo pokušavam da zamislim šta se dešavalo. Vidim mali kamion zaustavljen sa svom tom robom u njemu. Dakle... tako da u tom trenutku osoba koja prevozi ovu robu nije u mogućnosti da dokaže da je zakoniti vlasnik tih predmeta. Da li bi se onda u tom trenutku napravio takav dokument ili u nekom drugom trenutku...

SVEDOK KARDUM: U tom trenutku, na licu mjesta. A on bi se priveo na kriminalističku obradu...

SUDIJA ORIE: I šta bi se onda desilo sa robom? Jer je on bio zadužen za robu, zar ne? Da li bi je on uzeo sa sobom...

SVEDOK KARDUM: Ne mora značiti, časni Sude. On bi bio priveden na obradu. Znači, policija bi bila... u ovom slučaju – vojna, a inače da je civil, civilna policija bi njega pitala odakle mu ta roba, odakle kamion, gdje to vozi, gdje je to uzeo, iz kojeg sela je to uzeo, iz koje kuće, i tako dalje. Ovdje se očito radilo o imovini vlasnika koji su napustili svoju kuću. Znači, najvjerojatnije, pretpostavljam, Srba, koji su pobjegli sa tog prostora i čisto sumnjam da se ovdje mogao utvrditi vlasnik, je li.

SUDIJA ORIE: Da, da. Dakle, rekli ste da bi se takav dokument napravio na licu mesta gde je ova osoba zaustavljena i gde je utvrđeno da je on prevezio toliko mnogo robe. Da li sam to dobro shvatio?

SVEDOK KARDUM: Da. Roba bi se popisala. On bi to popisao, znači, složio bih se s tim da se ta roba njemu oduzima, da je on tu robu otuđio, drugim riječima, i to je u svakom slučaju najčvršći dokazni materijal na sudu. Ovo je izravni dokazni materijal.

SUDIJA ORIE: Da. Šta bi se onda desilo? Policajci bi onda... šta bi bio sledeći korak?

SVEDOK KARDUM: Tu osobu privedu bi u najbližu... u najbliže prostorije policijske postaje i započela bi kriminalistička obrada. Znači, bio bi obavljen...

SUDIJA ORIE: Da. S njim bi se odmah obavio razgovor nakon što je zaustavljen i nakon što je sačinjen dokument. Gde bi se, u međuvremenu, nalazila roba? Zato što je bila njegovom kamionu. Da li bi se onda taj kamion odvezao u policijsku stanicu takođe ili...

SVEDOK KARDUM: Da.

SUDIJA ORIE: Dakle, pre nego što je oduzet, rekli ste da je ovo predmet koji ima sudski broj... Mislim da ste rekli da je već dodeljen sudski broj. Kako biste dodelili neki sudski broj... Samo da proverim tačno vaše reči.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da nije rekao sudski broj, časni Sude. On je rekao Q broj.

SUDIJA ORIE: To je... dakle, samo proveravam.

SVEDOK KARDUM: To je policijski broj, časni Sude.

SUDIJA ORIE: I policijski broj bi bio dodeljen tu na ulici gde bi ta roba bila pronađena u posedu te osobe.

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, policajac je tu... policija je tu, očito, vidjela da se radi o kaznenom djelu. U ovom slučaju, teške krađe. Policajac bi zvao svoju dežurnu službu i tražio koji je sledeći slobodan predmet u Q upisniku. Znači, očito je ovo u tom

periodu, u toj kriminalističkoj jedinici najvjerojatnije... ili po tom predmetu, je li, po toj vrsti predmeta, kazneni predmet broj 95.

SUDIJA ORIE: I on bi, potom, biti odveden u policijsku stanicu, a nakon što je obrađen, nakon što je obavljen razgovor, tada bi ponovo otišao i bio onaj koji bi trebalo da se brine o toj robi, jer je roba ostala u njegovom posedu?

SVEDOK KARDUM: Ne mora da znači da je on odmah otišao. Tad se vrše konsultacije sa državnim odvjetnikom da li će se on privesti uz crvenu kaznenu prijavu, znači, da li se odmah privodi. Ako se privodi, piše se crvena kaznena prijava. Ako postupak ide redovnim putem, tad ide bijela kaznena prijava. Znači, on se tad ne privodi. Ja to govorim sve kad se odnosi na civile. Ovo je vojni predmet i možda sam ja dijelom pogriješio u opisivanju. Možda se to vojno postupanje i postupanje civilne policije u potpunosti ne podudaraju.

SUDIJA ORIE: A u čemu bi bila razlika?

SVEDOK KARDUM: Ne znam detalje kako je vojna policija postupala. Mislim da je radila kao i civilna policija, ali nisam u potpunosti siguran, je li. Nisam sudjelovao... nisam ja radio te predmete sa njima od početka do kraja, tako da ne znam, jer vidi se, ovdje je postupala 71. satnija vojne policije. Mislim da sam dobro preveo. Ne znam jesam li. Kriminalistička vojna policija, je li. Znači, konkretan ovaj predmet je radila vojna policija. Nije civilna policija, nego vojna policija.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. Molim vas, nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude. Samo za... Da, hvala vam, časni Sude. Samo za razjašnjenje. Želeo bih da ukažem na dokazni predmet Obrane broj D804, a to je ista potvrda, u kojoj se pominje kamion u kojem je pronađena navodno ukradena roba. Dakle, u dokaznom predmetu Odbrane broj D805, ne pominje se nikakav kamion, ali očigledno morao bi da bude...

SUDIJA ORIE: Naravno, vi shvatate šta je svrha mog pitanja da bih bolje razumeo šta se dešava. Jer ako imamo 500 dokumenata u kojima se kaže da se za neku osobu koja je očigledno bila osumnjičena da je ukrala neku robu a zadržava je, onda, naravno, postaje veoma interesantno pitanje šta desilo nakon toga. To može biti pogrešno protumačeno od drugih osoba koje mogu da kažu da te osobe mogu i dalje da nastavljaju da prevoze ovu robu, a zatim, naravno, pokreće se pitanje da li je ikada donesena sudska odluka o konačnom oduzimanju te zadržane robe. Mislim, ovo je veoma kompleksno...

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...pitanje, naravno, i da bi se u potpunosti razumelo šta znači onih 500 dokumenata na vašem spisku i na spisku gospodina Margettsa i šta nam to, zapravo, govori.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da, časni Sude, i ja mogu da vas uvjerim da će Obrana sasvim pokriti tu temu, naravno, u dogledno vrijeme.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Dakle, od samog početka, gdje ukradena... gdje je bila ta navodno ukradena roba koja je privremeno oduzeta do konačne odluke suda o tom pitanju. Dakle, u tom...

SUDIJA ORIE: Da. Vrsta lanca čuvanja te robe.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Da. Da, naravno.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja bih samo ponovo skrenuo pažnju Pretresnom veću na dokazne predmete Obrane D511 i D568, gde imate konačne rezultate ... ne nužno konkretno ova posebna potvrda, ali možete videti šta se desilo sa tim predmetima kasnije.

SUDIJA ORIE: Da. Naravno, nismo u celini proanalizirali sav taj materijal, ali pošto je svedok ovde, on bi mogao da nam kaže o procedurama, i zato koristim priliku da čujem od svedoka, a ne samo da proučavam dokument. Molim vas, nastavite, gospodine Mikuličiću.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ovo je moja posljednja tema i vrlo kratka, a to je pitanje specijalne policije. Unutar Policijske uprave zadarsko-kninske, postojala je i jedinica specijalne policije, vidjeli smo u dokazu P500 u kojoj je bio zapovjednik gospodin Svemir Vrsaljko. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Vi ste rekli u vašem... u vašoj izjavi iz 2004. godine, a ovdje referiram na točku... samo malo... na točku 52, da niste imali previše kontakata sa specijalnom policijom, obzirom da su to bile borbene postrojbe. Da li je to dobra interpretacija onoga što ste vi rekli?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sam se i gospodin Svemir Vrsaljko često viđali, no, međutim, naravno mogao posla i njegovog posla bila je sasvim drugačija, tako da ja nisam zalazio u njihov posao. Oni nisu zalazili puno u moj posao, osim tamo gdje smo korektno surađivali.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: U točki 53 vaše izjave iz 2004. godine vi ste rekli kako mislite da su se na kontrolnim točkama kasnije, na nekim kontrolnim točkama

nalazile specijalna i vojna policija. Jeste li, doista, ikada vidjeli pripadnike borbene postrojbe, kao što je bila specijalna policija, na kontrolnim točkama?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ste možda ovdje krivo interpretirani, pa ste referirali na specijalnu vojnu policiju ili kako možete protumačiti tu ovaj vaš navod u točki 53?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mislim da se to odnosilo na vojnu policiju. Znači, civilna policija i vojna policija. Vojna policija bi postupala u slučajevima prema vojnim osobama, a civilna policija prema civilnim osobama.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Ali ne i specijalna policija.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, koliko se sjećam, specijalna policija ne. Jer je sve ingerencije koje je mogla poduzesti specijalna policija, mogla poduzesti i civilna policija. To je ipak bila policija, je li. Mislim na onaj temeljni dio policije.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, vi ste nam rekli da niste... na početku vašeg svedočenja rekli ste mi da niste imali kontakata sa gospodinom Markačem. Sad ste rekli da niste imali kontakata niti sa specijalnom policijom naprosto zbog različitih poslova. Ja ću vas sada pitat, na kraju, da li je ikada vam se dogodilo da ste od bilo koga u hijerarhijskoj ljestvici Ministarstva unutarnjih poslova ili neke druge osobe dobili naredbu da vam se zabranjuje istraživanje, da vam se zabranjuje provođenje postupaka za koje ste zakonom bili nadležni?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne. Apsolutno ne.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hipotetski, ukoliko bi vam netko naredio takovo što, kako biste vi postupili?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Kad bi mi neko tako nešto naredio, prvo što bih napravio, sad razmišljam na brzinu, znate, to je pitanje sad iznenada, je li, obavjestio bih moga pretpostavljenoga i tražio od njega da zauzme stav i da... ukoliko bi se on eventualno slagao sa takvom zapovjedi da mi to napiše u pisanoj formi, i ja bih najvjerojatnije zahvalio se na dužnosti.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Da li ja pravilno tumačim da je vaš stav bio da ste bili dužni postupat po zakonu i da vam nitko nije mogao suprotno zakonu, izdavati neke naredbe?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT MIKULIČIĆ – PITANJE: Hvala vam na odgovorima, gospodine Kardum. Nemam daljnjih pitanja.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Molim lijepo.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nemam više pitanja, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Mikuličiću. Gospodine Kardum, sada će vas unakrsno ispitivati gospodin Mišetić. Gospodin Mišetić je zastupnik gospodina Gotovine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT MIŠETIĆ

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dobar dan, gospodine Kardum.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Dobar dan.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim vas da nam pokažete dokument koji ima oznaku 1D54-0001.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, dok čekamo da se dokument pojavi na ekranu, ja sam stavio zajedno karte vaše zone odgovornosti, koje ćemo pokazati na ekranu, i zamoliću vas da pogledate te karte i da vidite da li smo to tačno preneli na papir. Primetićete na prvoj stranici, gospodine...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Skrenuo bih pažnju Pretresnom veću da postoji prevod na engleski, ali mi ćemo koristiti hrvatsku verziju zbog svedoka.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Braon linija označava međunarodne granice sa Bosnom i Hercegovinom, zelene linije su granice Kotarsko-kninske, a žuta linija je granica Policijske uprave zadarsko-kninske. Da li je to verna slika vašeg područja odgovornosti Policijske uprave zadarsko-kninske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ono što smo ovde uradili, gospodine Kardum, jeste da smo uključili i policijske stanice. Videćete... crveno zaokruženo... crvene krugove sa žutom tačkom u sredini su policijske stanice u kotarsko-kninskoj upravi policije, plavi krugovi su policijske stanice koje nisu bile deo kotarsko-kninske policijske uprave, a crni krug je lokacija same Uprave policije. Molim vas, pogledajte ovu kartu pažljivo i recite nam da li smo precizno prikazali različite policijske stanice i Uprave policije na ovoj karti?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mislim da jeste. Imam par korekcija na ovaj prikaz i trebao bi malo prokomentirati ovo, ako treba. Samo mislim da neću otići predaleko, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da, molim vas.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: U redu. Policijska ispostava Kistanje, ona je kao takva djelovala. No, međutim, mislim da nije bila predviđena ustrojem... ustrojem

policije, ali se u hodu osjetila jedna potreba da je prostor između Benkovca i Knina nepokriven temeljnom policijom, i tad se išlo *ad hoc* rasporediti ljude u policijsku... u Kistanje, je li. A to se naziva "Policijska postaja, ispostava Kistanje", ispostava je Knin, Prve PP Knin. Znači, ispostava je niža po rangu od policijske postaje, to je njena ispostava, je li. Ali mislim da ona u izvornom dokumentu, kao takva, nije bila predviđena. Drugo je u redu, s tim da su ovo ispostave granične policije, ove plave na području PU kotara Knin. A ispostave granične policije se u naravi svoga posla razlikuju od ovih policijskih postaja naznačenih crvenom bojom, crvenim kružićima.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tako je. I samo da se razjasni, stavili smo datume kada su se ove policijske stanice otvorile, i to se, takođe, nalazi na ovoj karti. Pa vas ja stoga pitam: da li su ove policijske stanice zapravo postojale u avgustu kao deo vaše policijske uprave?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da pređete na sledeći slajd.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, ono što smo uradili na trećem slajdu jeste da smo dodali ovu crnu liniju, koja u ovom slučaju prikazuje granicu između Vojne oblasti Split i Vojne oblasti Gospić. Možda vam nije poznato, ali to je nacrtano na ovom slajdu. Plava linija je linija koju je držala Hrvatska vojska 3. avgusta 1995. godine, a crvena linija je linija koju je držala Vojska Republike Srpske Krajine 3. avgusta 1995. godine. Da li se slažete da je tu bila linija fronta 3. avgusta 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja nikad nisam pogledao ovakvu sličnu kartu, ali prema mom pamćenju i sjećanju, mislim da to odgovara u potpunosti činjeničnom stanju.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ako pogledamo ovu kartu i pogledamo žutu liniju, može li da se kaže da je veći deo okupirane teritorije u Sektoru Jug potpadao pod policijsku upravu zadarsko-kninsku?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Jutros sam hteo da stavim neke brojeve za vas i siguran sam da će me Pretresno veće ispraviti ukoliko kasnije proverim moju računicu. Ali, pre *Operacije Oluja*, da li je po vašem shvatanju, područje koje je u stvarnosti pokrivala vaša uprava policije... drugim rečima, stvarna površina koju su držale hrvatske vlasti 3. avgusta bila oko 1.200 kvadratnih kilometara? Da li je to u skladu sa vašim sećanjem?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To je površina bivših općina Zadar i Biograd. Biograd ima nešto oko 260, a Zadar ima nešto manje od tisuću kvadratnih kilometara, te bivše općine. To je upravo to.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Posle *Operacije Oluja*, da li se sećate da li je vaša zona odgovornosti – i kad kažem "vaša", mislim na policijsku upravu zadarsko-kninsku – proširena otprilike pet puta u odnosu na teritoriju koju je pokrivala pre *Operacije Oluja*, dakle, pokrivala je oko 6.350 kvadratnih kilometara teritorije? Da li je to korektno predstavljanje koliko je zona odgovornosti proširena nakon *Operacije Oluja*?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To je točno. Mi smo bili uprava drugog ranga. A zagrebačka policijska uprava i splitsko-dalmatinska uprava su bile prvog ranga. Mi smo teritorijalno tada postali veći i od zagrebačke policijske uprave i od PU splitsko-dalmatinske, skupa. Ja sam tada često puta tražio od moga načelnika Cetine da ishoduje da mi... od našega MUP-a da mi postanemo u tom trenutku uprava prvog ranga. To bi značilo daleko veći broj ljudi, daleko veći broj sredstava i tako dalje. No, međutim, tome se nije moglo udovoljiti i slijedila je reorganizacija te uprave i ona se je kasnije razbila na meni prihvatljivo stanje, tako da je jedan dio otišao pod Gospić, gdje je pripadao i ranije, a dugi dio je otišao pod Šibenik, gdje je pripadao i ranije. Ispričavam se na komentaru.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na osnovu nekih odgovora koji ste dali kako gospodinu Margettsu tako i gospodinu Mikuličiću, mi smo utvrdili da je bilo najviše 60 ljudi koji su radili u odeljenju za krivične istrage i koji su bili vama podređeni. Ja sam se tu bavio malo matematikom, i ponovo se nadam da će me ispraviti ljudi u ovoj sudnici ako grešim, ali ako ste rasporedili svih 60... ili ... izvinjavam se. Ako biste rasporedili svih tih 60 ljudi u dve smene od po 30 ljudi u jednoj smeni na terenu, a niko od njih nije obavljao razgovore sa ratnim zarobljenicima u prihvatnom centru za ratne zarobljenike, pre *Operacije Oluja*, u jednoj smeni, jedna osoba mogla je da pokrije 40 kvadratnih kilometara teritorije koja je iznosila 1.200 kvadratnih kilometara, dakle ako podelimo sa 30, a posle *Operacije Oluja*, jedan od vaših podređenih morao bi da pokrije 212 kvadratnih kilometara teritorije. Dakle, da li je korektno da se kaže, gospodine Kardum, da vaša policijska uprava nije bilo adekvatno opremljena da se nosi sa situacijom u kojoj se zatekla, kada se vaša teritorijalna nadležnost proširila pet puta u odnosu na svoju veličinu u roku od nekoliko dana?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Upravo tako. Ja se zahvaljujem na ovako preciznim izračunima. Još moram napomenuti ovdje da sam ja u samoj... pri samom početku akcije *Oluja* izgubio četiri čovjeka, i to trojicu njih zbog jednog incidenta kakvog su napravili, i jedna starija operativka, inače visoko obrazovana, upravo je tog jutra imala tešku prometnu nesreću, tako da mi je i ona isto ispala iz računice, tako da je taj broj smanjen za četiri.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, da li ste bili upoznati sa operativnom akcijom *Povratak*?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, da li ste znali da je operativna akcija *Povratak* započela 1992. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li ste znali da su hrvatski planovi u okviru te *OA Povratak* bili zasnovani na principima implementacije *Vanceovog* plana i da bi, u stvari, srpski policajci ostali na svojim mestima kada hrvatska vlast bude obnovljena u okupiranim područjima?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A da li vam je bilo poznato da MUP nije predviđao situaciju u kojoj će svi policajci sa okupiranog područja otići?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kada govorimo o teškoćama na koje ste naišli – a verujem da ste to pomenuli u svom ranijem iskazu – u uspostavljanju policijske uprave i odeljenja krim policije, prva i osnovna stvar je bila da niste imali dovoljno ljudi da učinite sve što je potrebno kako biste vodili istrage. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tačno tako.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pre pauze... dozvolite mi da se pozabavim ovim pitanjem... prošli smo kroz pitanje potvrde pre nekoliko minuta, a vi ste govorili nešto o problemu praktičnosti. Moje pitanje za vas, gospodine, glasi: da li je vaše iskustvo da ako su policajci, bilo da je reč o civilnim ili vojnim policajcima, bili u nekom području koje je bilo daleko od policijske uprave, i s obzirom da ponekad niste imali dovoljno resursa u to vreme, da bi policija koja je radila na kontrolnom punktu, mogla samo da izda potvrdu a onda kasnije goni počinioc, zato što niste imali dovoljno ljudi da ih povučete sa kontrolnog punkta kako bi svakog pratili do policijske stanice za svako počinjeno krivično delo. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tačno je tako, s tim da je uvijek ona potvrda u dva primjerka je ostajala... mislim dva, čak i tri primjerka su ostala u bloku iz kog su se izdavale potvrde, jedan primjerak se davao stranci. Tako da smo mi mogli pratiti uvijek, ovaj, je li ta osoba postupila po zadanim uputama, i tako dalje.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Međutim, moje pitanje... konkretno pitanje je glasilo: zar nije bilo tako da ako bi policajac na kontrolnom punktu odveo svaku osobu koja je zaustavljena na tom kontrolnom punktu zbog toga što je počinila neko krivično delo, taj kontrolni punkt ne bi bio popunjen zbog manjka policajaca da pokriju kontrolne punktove? Da li razumete moje pitanje?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno. Prioritet kontrolnih točki... one su bile zadane točke koje se nisu jednostavno ni smjele napuštati.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ne znam, gospodine predsedavajući. Ali mislim, da li je ovo pogodan trenutak za pauzu?

SUDIJA ORIE: Svakako, ali ne pre nego što ja postavim dodatno pitanje. Pitao sam vas ranije, gospodin Kardum, šta bi se desilo ako bi se neka osoba zaustavila i ako bi se utvrdilo da prevozi ovu robu? Rekli ste mi da ... rekli ste ovom Pretresnom veću da bi se ta dobra popisala, ta osoba bi potpisala dokument, i rekli ste da je to veoma snažan dokaz. I onda sam vas pitao: "Šta bi se sledeće dogodilo? Kakvi bi bili sledeći koraci koje bi preduzela policija?" A vi ste rekli da je ta osoba onda trebalo da bude odvedena u najbližu policijsku stanicu i da bi zatim bila pokrenuta kriminalistička obrada. Taj odgovor je sasvim drugačiji od poslednjeg odgovora koji ste dali gospodinu Mišetiću. Pitao sam vas a da nisam čak ni sugerisao naredni korak, a vi ste rekli da bi bili odvedeni. A sada vas gospodin Mišetić pita: "Zar to ne bi to bilo loše za kontrolni punkt?" Zar ne bi

bilo tačno da ... a onda ste rekli: "Ne, kontrolni punktovi nisu smeli da se napuštaju". Dakle, recite mi, da li su ti ljudi odvođeni, kao što ste mi rekli? Da ili ne?

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, gospodin Mišetić je kazao ako se ta točka... ako je ta točka udaljena od policijske... na velikoj udaljenosti od policijske postaje, znači, ako se radilo o policijskoj točki koja je znatno udaljena od policijske postaje... ovo su veliki prostori ovdje, znate. Ovo nisu tako mali prostori ovdje. Recimo, između... između policijske postaje u Kninu i najbliže policijske postaje u pravcu Zadra prema Benkovcu... imate negdje oko 70 kilometara ...

SUDIJA ORIE: Ja shvatam šta su velike udaljenosti. Dakle, odgovor na moje pitanje je trebalo da bude: "Zависи. Ponekad bi ih trebalo odvesti, a ponekad ne." Recite mi, koliki bi otprilike bio procenat onih koji bi se zaustavljali sa takvom vrstom dobara na njihovim kamionima za koji nisu mogli da objasne da se radilo o njihovoj imovini? Koji bi procenat takvih ljudi bio odvođen, a koji bi procenat bio onih koji su bili toliko udaljeni da je samo napravljen spisak i zatim ih niste odvodili? Da li je bilo 5 procenata onih koji nisu privođeni? Da li bi to bilo 60 posto koje je trebalo privesti? Da li bi to bilo 80 posto koje je trebalo privesti? Da li bi to bilo 30 posto koje je trebalo privesti? Otprilike. Naravno, ne tražim da date tačan procenat, ali otprilike. Počnimo sa prvim pitanjem. Da li bi većinu trebalo privesti, ili većinu ne bi trebalo privesti?

SVEDOK KARDUM: Većina bi bila privedena, ali ne na način da ih privode ljudi sa kontrolnih točaka, već da dolazi druga policija, najčešće krim policija, po njih, ako je riječ o civilnim osobama. Jer krim policajci su uglavnom bili stacionirani u policijskim postajama. Ja sam rekao iz ranijih izlaganja da ih je bilo četiri do pet u Benkovcu koji su pokrivali Benkovac, Obrovac i Stankovce. Četiri do pet ih je bilo u Kninu u tom periodu, koji su pokrivali područje Knina. I četiri do pet ih je bilo u Gračacu, koji su pokrivali područje Gračaca, Lapca i Korenice.

SUDIJA ORIE: Dakle, vi kažete da je većina privođena, i uglavnom ih nisu privodili policajci sa kontrolnih punktova, već drugi policajci. Da li je bilo dovoljno policajaca na raspolaganju koji su mogli tako da odlaze na kontrolne punktove, da bi ih privodili... ili da li je bilo problema kada je u pitanju broj policajaca koji su bili na raspolaganju?

SVEDOK KARDUM: Pa, ovisno o dnevnoj problematici, o dnevnim zbivanjima. I ta dnevna zbivanja su utjecala na mogućnosti odlaska po takve osobe. Ali kažem, u svakom slučaju, najčešće se je to, ovaj, znalo odvoditi. Naravno, ovisno i o vrsti i težini kaznenog djela. Znate, bilo je osoba koje su prevozile jedno jagnje, jednu ovcu ili jedno janje.

SUDIJA ORIE: Da. Da li bi onda bio sačinjen takav spisak, iako bi to bio veoma kratak spisak, na primer, za jednu ovcu ili jedno jagnje?

SVEDOK KARDUM: Da. Mi smo podnosili kaznene prijave i za takve slučajeve, je li. Naravno, te osobe su često znale kazati, ovaj, da je to od njegovoga rođaka, da je to od

njegovoga prijatelja, te da mu je dao prijatelj ili tako dalje ili već kako, pa bi se to onda dalje razvlačilo, znate, u nedogled.

SUDIJA ORIE: Ranije ste nam rekli da je većina bila privođena. Možete li biti precizniji? Da li bi to bilo 80 posto, dakle, ogromna većina koja bi bila privođena ili samo malo više od polovine? Možete li nam dati poziciju - procenu procenta privođenih osoba?

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, teško je to meni reći. O tome postoje spisi. Iz svakog spisa se može vidjeti da li je ta osoba privedena isti dan, ili je s njom razgovarano sljedeći dan. Ali zasigurno ja bih, ovaj, po nekakvoj svojoj slobodnoj neobvezujućoj procjeni to ocjenio nekih 75 posto, recimo. Možda čak i više. Da su privedene bile odmah, na ovaj ili onaj način.

SUDIJA ORIE: U redu. Hvala vam na ovim odgovorima. Sada ćemo da napravimo pauzu i nastavljamo u 16.20 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsjedavajući. Zaboravio sam da ponudim u spis dokument sa slajdovima i zamolio bih da se uvede u spis.

SUDIJA ORIE: Ima li prigovora?

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D806.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D806 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsjedavajući. Gospodine sekretare, molim da nam prikažete na ekranu dokazni predmet Odbrane broj D9.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ako pogledate ekran, to je dokazni predmet koji je primljen u spis preko svedoka koji je ranije svedočio u ovom predmetu. To je krivična prijava u vezi ubistva Save Babić, i ja bih vas sada zamolio da pogledate ovu stranicu, a onda ćemo okrenuti sledeću stranicu kada budete spremni.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Spreman sam.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sledeću stranicu.

SVEDOK KARDUM: Da, vidio sam.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kao prvo, gospodine, da li je to vaš potpis?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da sada pređemo na 6. stranicu u verziji na engleskom jeziku ovog dokumenta. A mislim da je to takođe 6. stranica i na hrvatskom jeziku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Kada završite sa čitanjem, preći ćemo na sledeću stranicu, gospodine Kardum.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Je, pročitao sam.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sledeću stranicu.

SVEDOK KARDUM: Pregledao sam.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Gospodine Kardum, da li se sećate istrage u vezi sa ubistvom Save Babić?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I da li se sećate da ste pripremili krivični izveštaj u vezi s tim predmetom koji sam vam pokazao, kao specijalni izveštaj?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A da li se sećate da ste taj specijalni izvještaj poslali, u kojem se navodi sumnja da je vojnik po imenu Mario Dukić, pripadnik 134. domobranske brigade ... Da li se sećate da ste taj specijalni izveštaj poslali vojnom... izvinjavam se... vojnom tužiocu u Zadru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Koristim ovaj primer, jer bih vas zamolio da nam objasnite, s obzirom da se sećate ove istrage, na koji način je istraga započela i zašto ste vi ovaj specijalni izveštaj podneli vojnom tužiocu u Zadru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, razumjeo sam pitanje. Naime, mi smo imali jedno ubojstvo koje se desilo, mislim, takođe, u devetom mjesecu u jednom mjestu pored Benkovca. Ne mogu se sa sigurnošću sjetiti kako se zove mjesto, ali doći će mi kasnije. Tu je ubijen civil srpske nacionalnosti po imenu Petar Bota. Kad smo provodili istrage došli smo do saznanja da su u tom ubojstvu sudjelovala trojica muškaraca, inače, hrvatske nacionalnosti. Jedan od njih je bio i Mario Dukić. Mislim da je u tom trenutku bio pripadnik 134. domobranske pukovnije. I kad smo došli do te spoznaje, u tu obradu se uključila i vojna policija, i u prostor policijske uprave zadarske priveden je Mario Dukić i ova trojica... ova dvojica, ne mogu se sjetiti. Mislim da su bili civili ova dvojica, ali sa 100 postotnom sigurnošću to ne tvrdim. U istrazi se ispostavilo da je ubojstvo u pijanom stanju, mislim da je bio alkoholiziran, počinio Mario Dukić. Inače, da ne zaboravim

kazati to, iako nema veze sa zločinom, Petar Bota je otac Branka Bote, izvršitelja kaznenog djela ubojstva ratnog zločina na štetu jedne Hrvatice tijekom okupacije tog područja. Iz Perušića je ta osoba. Tom prilikom smo dokazali da je Mario Dukić taj zločin počinio pištoljem kalibra 7.62 milimetra. A kako smo ranije ili kasnije, nisam siguran već kad je jedan a kad je drugi zločin ... ne mogu sa sigurnošću, ali nekako su se u blizu desili, na mjestu ubojstva Save Babić pronašli smo čahuru 7.62 milimetra. Tu čahuru smo poslali na vještačenje u naš centar u Zagreb, i nakon izvjesnog vremena, prošlo je nekoliko mjeseci, dobili smo nalaz da su Branko Bota... pardon, Petar Bota i Sava Babić ubijeni iz istog vatrenog oružja, što znači, kako smo dokazali u prvom slučaju, da je izvršitelj i u drugom slučaju trebao biti Mario Dukić. Iz tog razloga smo prosljedili posebno izvješće vojnom sudu... vojnom tužiteljstvu, pardon, tužitelju, zato što je Mario u tom trenutku, znači, izvršenja, bio pripadnik, koliko se sjećam, 134 domobranske pukovnije. Gospodine odvjetniče, ako imate još pitanja, ja sam voljan, ovaj, odgovoriti na njih, vezano za ovaj predmet, da ne bih ja možda otišao predaleko i oduzimao vaše dragocjeno vrijeme.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, ono što me za sada zanima je sledeće: objasnili ste da u nekom trenutku, s obzirom da ste utvrdili da je Mario Dukić počinio jedno drugo ubistvo oružjem kalibra 7,62 milimetra i s obzirom da ste pronašli istu takvu čauru iz istog tog oružja na mestu ubistva Save Babić, vi ste posumnjali da je Mario Dukić bio umešan u ubistvo Save Babić u to vreme. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tačno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. MUP... U vašoj kancelariji, čak i ako ste sumnjali da je Mario Dukić, pripadnik 134. domobranske brigade, počinio ubistvo, MUP je i dalje bio odgovoran za nastavak istrage o ubistvu Save Babić. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne. Mi nismo znali u tom trenutku da je on počinitelj zločina nad Savom Babić. Nama je tek kasnije, znači, došla potvrda, jer sva ta oružja su slana na vještačenje da je čahura pronađena na mjestu ubojstva Save Babić trebala biti ispaljena iz pištolja kojim je ubijena i druga osoba...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Shvatam, ali...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Petar Bota. Znači, to su bila neka komparativna vještačenja.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: ...ono što želim da znam jeste sledeće: MUP sprovodi svoje istrage za neko krivično delo dok se ne utvrdi ko je osumnjičeni, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: I tek nakon što je MUP utvrdio na osnovu verovatnih uzroka da je osumnjičeni za krivično delo ubistva pripadnik Hrvatske vojske, tek u tom trenutku se poziva vojna policija. Je li to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tačno je. Znači, nas interesira kazneno djelo, pa tek onda izvršitelj. Jer mi ne znamo ko je izvršitelj u samom startu. Za nas je kazneno djelo - kazneno djelo. A kad dođemo do mogućeg počinitelja, on može biti civil, može

biti vojna osoba, može biti pripadnik policije il' već ko, je li. Ako je u pitanju pripadnik Hrvatske vojske, onda imamo specifičnosti u tom pristupu. Znači, dužni smo o tome izvijestiti nadležnu vojnu službu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Sada ste odgovorili da ste se prvo bavili samim krivičnim delom i tek onda, počiniocem, i to je upravo ono o čemu bih želeo da sa vama razgovaram. Zločin koji je počinjen na oslobođenoj teritoriji, zadatak je MUP-a prema hrvatskom zakonu da istraži svako krivično delo i da prikupe dokaze koji bi doveli do zaključka o tome ko je osumnjičeni u tom krivičnom delu. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Točno, ukoliko se u samom početku ne zna njegov počinitelj.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Pa, recite nam neki primer, gde se na samom početku zna ko je izvršilac?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, recimo, na kontrolnim punktovima, ukoliko bi se vidjelo da vojna osoba prevozi nekakove ukradene stvari, je li...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: ...onda bismo ...to smo mi tako nazivali da smo to vodili u rubrici OP – odmah poznati, je li, odmah poznati počinitelji. NN je nepoznati počinitelj, a NO je naknadno otkriveni počinitelj kaznenog djela.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Uzmimo sada sledeću situaciju: otkriveno je jedno telo i... odmah je poznat počinitelj... drugim rečima, počinitelj nije fizički na licu mesta kada je telo otkriveno. Da li je to MUP-ov posao da sprovede istragu ako postoji osnov da se veruje da je ta osoba umrla nasilnom smrću, te da sprovede istragu kako bi se utvrdilo ko bi mogao da bude osumnjičen za taj zločin? Da li sam u pravu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, čak i nakon što ste identifikovali osumnjičenog, kao što je Mario Dukić, nakon istrage i nakon što ste pozvali vojnu policiju, MUP i dalje ima određenu ulogu u istrazi. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Mi smo tada surađivali i to... može se reći da smo tada imali suradni odnos. Mislim da vojska nije imala specijalizirane ljude za takva... mislim da nije imala specijalizirane ljude za takva djela i da to nije bila u mogućnosti sama sprovesti.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, MUP je raspolagao specijalizovanim patolozima, balističkim stručnjacima, drugim tipovima stručnjaka za pružanje pomoći vojnoj policiji u eventualnom vođenju istrage krivičnih dela pre predočavanja dokaza pred vojnim sudom. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Niste dobro rekli. Nije MUP raspolagao sa patolozima, sa vještacima i tako dalje. Vještaci su neovisni, patolozi su lječnici, je li, specijalizirane struke čiji je angažman mogao narediti samo istražni sudac. Nije mogao narediti... nije mogla narediti policija. Znači, po zapovjedi istražnog suca se mogao

koristiti lječnik patolog i on je od njega dobivao određene zadaće da utvrdi to, to i to i tako dalje. Znači, ne MUP, nego istražni sudac.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hajde da uzmemo primer Marija Dukića i ubistvo Save Babić. Ko je sprovodio... ko je sprovodio u tom konkretnom slučaju balističke analize i bilo koji drugi tip ekspertize koja je urađena u tom slučaju?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Vještačenje su provodili nadležni vještaci u centru, jedinom takvom centru koji je postojao u to vrijeme u Hrvatskoj - *Ivan Vučetić* u Zagrebu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A za koga je on radio?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, ja ne znam. Ja mislim da je to neovisan centar, on... bar bi tako trebalo biti, je li. On bi trebao biti neovisan.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je u istrazi o ubistvu Save Babić učestvovao civilni istražni sudija?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: U istrazi ubojstva Petra Bote djelovao je civilni istražni sudac i državni odvjetnik. Međutim, ako ste me razumjeli iz priče, to ubojstvo je praktično riješio vještak, vještak na temelju onoga što su istražni sudac i policija uzeli na mjestu događaja ubojstva Save Babić. Znači, mi smo prilikom očevida na mjestu ubojstva Save Babić, između ostaloga, pronašli i jednu čahuru i tu čahuru uputili, ne znajući počinitelja, na balističko vještačenje u Zagreb. Nakon par mjeseci nama je, policiji je, je li, stigao nalaz vještaka kojim... iz kojeg proizilazi da je iz... da je prilikom ubojstva Save Babić korišteno isto ovo oružje kao što je korišteno u slučaju Petra Bote, a ubojstvo Petra Bote smo ranije dokazali. Znači... ne znam da li me razumijete?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Razumem. Dozvolite mi da vam postavim ovo pitanje. Da li, po vašem shvatanju, nadležnost za istragu krivičnog dela za koje se ne zna identitet konkretnog počinioca, leži na MUP-u, a da je nadležnost vojne policije prema hrvatskim zakonima u to vreme postojala samo kada jednom identitet počinioca bude potvrđen kao neko ko je pripadnik Hrvatske vojske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, želeo bih da pokažem dva dokazna predmeta svedoku i onda bih mu postavio nekoliko pitanja. Molim da nam pokažete dokument koji ima oznaku 1D54-0012.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je krivična prijava koju ste vi podneli u vezi sa ubistvima u Gošiću. Molim vas da pogledate ovaj dokument i da nam kažete da li ste ga vi pripremili 4. oktobra.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Možete li pokazati sljedeću stranicu. Da. To je dokument koji je nastao u policijskoj upravi zadarsko-kninskoj u odjelu, ovaj, kriminalističke policije. Ja sam u potpisu, a netko je za mene, pretpostavljam, Adem Mehmedović, znači, voditelj odsjeka, potpisao. To je po ovlaštenju, je li. Potpis je u redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nudim ovaj dokument u spis.

SUDIJA ORIE: Ima li prigovora?

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D807.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D807 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim da se pokaže drugi dokument koji ima oznaku 1D54-0007.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ovo je krivična prijava koju ste podneli u slučaju Varivode. Želeo bih da pogledate ovaj dokument i vidite da li ga prepoznajete.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, prepoznajem ovaj dokument.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim sledeću stranicu.

SVEDOK KARDUM: Da, identično kao i u prvom slučaju.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nudim ovaj dokument u spis.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D808.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D808 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, da li možemo da pređemo na privatnu sednicu?

(privatna sednica)

sekretar: Časni Sude, ponovo smo na otvorenoj sednici.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare, molim da nam pokažete dokument koji ima oznaku 1D54-0017.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate i da pročitate ovaj dokument. Recite mi kada završite. Ovo je krivična prijava koju ste podneli protiv Ninoslava Starčevića, koga ste identifikovali kao vojnika. Verujem da ima veze sa krađom. Molim vas, pogledajte datum, to je 1. septembar...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Vidjeo sam prvu stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Datum je 1. septembar 1995. godine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da okrenete stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A tu je i drugi počinitelj identifikovan u vašem izveštaju kao pripadnik Četvrte gardijske brigade i kaže se da su ova dva gospodina počinila krivično djelo krađe motornog vozila.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, pročitao sam.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da nam prikažete poslednju stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, piše "Ive Kardum" na dnu. Da li je to neko ko je ovlašćen da potpiše u vaše ime?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To je potpisao Ante Pogorilić. Naime, ja sam u tim policijskim postajama: Benkovac, Obrovac, Gračac, Lapac, Korenica trebao imati određen broj izvršitelja, 20 ih je trebalo biti, u stvari, 19 u svakoj od njih i na čelu je trebao biti donaćelnik odsjeka za krim policiju. Ta osoba, donaćelnik odsjeka za krim policiju trebala je biti i ovlašćena za potpis kaznenih prijava. Međutim, kako to nije bilo ustrojeno, nije bilo tih donaćelnika odsjeka, uvijek se pisalo "načelnik odjela krim policije", je li. Naravno, nisam ja mogao ići u Gračac 75 kilometara iz Zadra potpisati jednu prijavu, pa trčati u Knin, pa, ne znam, u Korenicu ili ovdje ili ondje. Tako da su to ti ljudi radili.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Da li možete da objasnite Pretresnom veću, prvi počinitelj je identifikovan kao vojnik, drugi je identifikovan kao pripadnik Četvrte gardijske brigade. Možete li da nam objasnite kako se to dogodilo da ste vi ili neko ko je imao ovlašćenje da u vaše ime, podneli ovu krivičnu prijavu zbog krađe protiv osoba koje su identifikovane kao vojnici?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, to je vjerojatno rađeno u dogovoru sa vojnom policijom, jer vidim ovdje na samom kraju, na drugoj stranici, kaže: "Službena zabilješka vojne policije o obavljenom informativnom razgovoru sa Antom Žilićem." Ante Žilić je drugoprijavljeni. E sad, vjerojatno je civilna policija zatražila da se obavi razgovor sa Antom Žilićem od vojne policije, a vojna policija je sa pripadnikom vojske, Antom Žilićem, obavila obavjesni razgovor i to prosljedila civilnoj policiji. I vjerojatno su se tako dogovorili da će tu prijavu prosljediti, ovaj, civilna policija. Ja čak nisam siguran da je to ispravno i po... po... tada je i rađeno, je li, ali, smisao je bio... posao je napravljen, je li. Sad, je li greška napravljena il' nije, to je...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. I tu se kaže kome je to bilo dostavljeno...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da okrenete sledeću stranicu... ili na dnu... Sledeću stranicu na engleskom jeziku, molim vas.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se kaže da je dostavljeno ODO Zadar, Odeljenje za analitičke poslove, Odeljenja za prevenciju organizovanog kriminala, kao i arhiva. Dakle, krivična prijava nije dostavljena ni vojnom tužiocu ni vojnoj policiji. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tačno je, i to je, po meni, greška, ali... proceduralna, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Prema vašem shvatanju i prema onome što ste ranije svedočili, MUP je mogao da sprovede istragu ovog incidenta. Međutim, nakon što bi identifikovala ove tri osobe kao izvršioce koji su bili pripadnici Hrvatske vojske, trebalo bi da pozovete vojnu policiju da izvrši hapšenje. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nudim, takođe, i ovaj dokument u spis.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D809.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D809 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, želeo bih da iznesem jedan hipotetički primer. Vojnik Hrvatske vojske u aktivnoj službi, koji je pod dejstvom alkohola, sedi za volanom automobila u Zadru, i upleten je u fatalnu saobraćajnu nesreću, što dovodi do smrti drugog vozača, civila. Kada MUP stigne na lice mesta, što je odgovornost MUP-a?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Naravno, uhićenje tog pripadnika vojske. Nakon uhićenja tog pripadnika vojske, o tom je MUP dužan izvestiti i vojnu policiju. Obavjestiti ih o događaju, što se desilo, da su uhitili pripadnika vojne policije ... pardon, pripadnika vojske i tad se izvješćuje i državni odvjetnik, izvješćuje se i istražni sudac. Istražni sudac vrši očevid, osim ako taj očevid ne povjeri civilnoj policiji. Ako povjeri civilnoj policiji, civilna policija će izvršiti očevid i dalje u dogovoru sa vojnom policijom, poduzest će se, ovaj, kazneni... odnosno, istražne radnje i procesuiranje te prijave prema državnom odvjetniku, a državni odvjetnik će, ovaj, tražiti istragu od nadležnog suda. Kad smo kod toga, znate, neke stvari, ukoliko je odradila policija, pa i krivo, često se zna desiti da policija krivo kvalificira neko kazneno djelo, znači da pošalje kvalifikaciju za

krađu, ono je teška krađa ili za krađu, a ono je, u stvari, razbojništvo. Ili pošalje ovog državnom odvjetništvu, a ispostavi se da je nadležno državno odvjetništvo drugo, više ili niže instance. Ta državna odvjetništva međusobno komuniciraju i takvu prijavu prosljede. To se ne smatra nekakvom posebnom greškom, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ko... Prvo, rekli ste da će pripadnik vojske biti uhapšen. Ko prvi vrši hapšenja u Zadru tog vojnika Hrvatske vojske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ona policija koja je prva na tom mjestu događaja ili koja je bliže, bez obzira li je to vojna ili... ako mislite na vojnu ili civilnu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Znači, prva policija. Ako je civilna, onda će to napraviti civilna. Jer, ne možemo mi takvoga čovjeka, bez obzira što je on pripadnik Hrvatske vojske pustiti da on dalje radi, možda, neke gluposti, da se sakrije, da pobjegne, da sakrije dokumente... dokaze kaznenog djela i tako dalje, i tako dalje. Recimo, evo u ovom slučaju konkretnom da pobjegne. Nakon izvjesnog vremena, mi teže možemo dokazivati prisutnost alkohola, da je on alkoholiziran bio, u takvom stanju ili ne, i tako dalje. Znači, mi ćemo njega uhititi i o tome ćemo izvjestiti vojnu policiju, a dalje sljede dogovori.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ko obezbeđuje mesto zločina?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, mislim da će ga osiguravati... Ne znam koliko je to bitno, ali mislim da će ga osiguravati civilna policija. Može tu sudjelovati i vojna policija, s obzirom da je pripadnik vojske, je li. Znači, može civilna policija, može vojna policija, može vojna policija i civilna. Najčešće će to biti civilna ili kombinacija civilna – vojna. Rijede će biti samo vojna. To neće biti, čini mi se, samo vojna, jer u pitanju je svakako žrtva, ovaj, civilna osoba.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Gospodine sekretare...

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT MIŠETIĆ: Možemo li da vidimo dokazni predmet Odbrane, molim vas. Časni Sude, mi smo... mi ćemo dati svedoku štampani primerak na hrvatskom dokaznog predmeta Odbrane broj D97. Primetio sam da postoji greška u prevodu na engleski jeziku u D97, jer nedostaje jedan deo, o kom bih želeo da postavljam pitanja svedoku, i mi ćemo, dakle, pokazaćemo ispravnu verziju na sistemu *Sanction*, pravu verziju koja je učitana u sistem elektronske sudnice.

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, ne čujem da imate prigovor. Naravno, ja ne znam da li je novi prevod već učitan, i da li ste imali priliku da ga pregledate, ali...

TUŽILAC MARGETTS: Nisam imao priliku da ga pregledam.

SUDIJA ORIE: Ali da li mogu da pretpostavim da je...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mi smo dokument poslali Tužilaštvu u okviru našeg obelodanjivanja ovde. Ja mislim... Časni sude, istaćiću ponovo, kada smo ponudili dokument u spis i to nije bilo... to nikad nije bilo...

SUDIJA ORIE: Da. Pretpostavljam da ako je obezbeđen kompletan prevod koji je dostavljen od strana, da to možemo... da bismo mogli da počnemo da radimo po tom osnovu, i ako ne bi bilo prigovora, onda ćemo čuti nakon što bude potvrđeno.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mislim da ćete videti da je to... mislim da to neće biti sporno...

SUDIJA ORIE: U redu.

TUŽILAC MARGETTS: To je u tabulatoru broj...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mi smo ga stavili pod brojem 14 u našim obelodanjenim dokumentima Tužilaštvu.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate dokument.

ADVOKAT MIŠETIĆ: I ako biste mogli da pomerite nadole verziju na engleskom jeziku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To je izveštaj ministra Jarnjaka državnom tužiocu, Marijanu Hranjskom, od 2. oktobra 1995. godine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da okrenete stranicu u verziji na engleskom. I kako bi Pretresno veće znalo, ono što je nedostajalo u ranijem prevodu nalazi se pod "Poznati počiniooci." Te rubrike nema. Tri rubrike su bile prazne. Mi smo ih ubacili, tako da se nalaze u novom prevodu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Na drugoj stranici, gospodine Kardum, videćete da ministar Jarnjak informiše državnog tužioca o određenim statističkim podacima, i on izveštava za period od 22. avgusta do 2. oktobra 1995. godine, za Upravu policije zadarsko-kninske o 28 ubistava, 162 spaljivanja, 3 miniranja i 132 slučaja oduzimanja imovine. A ako idemo dole do sledećeg grafikona ili tabele, kaže se ponovo za Upravu policije zadarsko-kninske, da su sprovedena 192 uviđaja na licu mesta koja su izvršena otprilike u vremenskom periodu od šest nedelja. Poznati počiniooci: MUP je identifikovao 28 pripadnika Hrvatske vojske, 194 civilna počiniooca, i jedan slučaj kada se zloupotrebila

uniforma sa 15 nepoznatih počinitelaca. Dakle, prvo pitanje glasi: možete li nam reći šta znači "zloupotreba uniforme"?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To je jedan čest problem kojega smo mi imali u tom periodu, a to je, u stvari, kada su civilne osobe nosile vojnu odoru a nisu bili pripadnici vojske ili policije. S tim da je bilo manje tih slučajeva zlouporaba policijske odore. Uglavnom se radilo o zlouporabi vojne odore.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je to u skladu sa vaši sećanjem da je Uprava policije zadarsko-kninske u tom vremenskom periodu sprovela 192 uviđaja? Da li vam se čini da je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Meni se ovo čini malo. Ja mislim da smo napravili više tih očevida, i da je, čini mi se, broj prijavljenih bio viši i tako dalje. No, međutim, znate kako je to ... ovisno kad su poslali podaci i koji su podaci definitivno, ovaj, kompjuterski obrađeni ili tako dalje, jer mi tada smo tek uspostavljali te kompjutere i veze nekakove i ne znam što, i unose. A inače, mi u policiji imamo, ovaj, praksu da u roku od mjesec dana moramo unijeti i srediti svu tu papirologiju, znači, napraviti kako treba. To je nekako, čini mi se, datum bio 4. ili 5. u mjesecu. Ne znam, baš primjećujem ovdje, ovaj, 2. listopada. Mislim da sam u ranijim kaznenim prijavama pogledao da su i Varivode i Gošići procesuirani 4. listopada. Znači, da su kasnije pisane te kaznene prijave, pa ne znam da li su i ti podaci o ubijenima ušli u tu statistiku koju je policija obradila.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ali, slažete li se, takođe, da je u tom vremenskom periodu MUP identifikovao 28, najmanje 28 pripadnika Hrvatske vojske kao poznate počinioce?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Gospodine Kardum, želeo bih da vas vratim na vašu izjavu iz 2004. godine.

ADVOKAT MIŠETIĆ: To je dokazni predmet Tužilaštva broj P896. Molim vas 6. stranicu u verziji na engleskom jeziku. I to je u 33. paragrafu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, ukoliko pročitate transkript, posle slova "Q" za "pitanje", često ćete videti "prethodni prevod se nastavlja". Mogu li vas zamoliti da pravite kratke pauze.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se. Da, časni Sude. Časni Sude, ne znam da li je gospodin Margetts imao priliku da ponovo pregleda, ali mene podsećaju da tražim dozvolu od Pretresnog veća da se zameni engleski prevod koji je trenutno, a to je dokazni predmet Odbrane broj D97, sa ispravljenom verzijom.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, nisam imao priliku da pregledam kako treba. Ja ću pokušati da to uradim na sledećoj pauzi.

SUDIJA ORIE: Mislim da su samo dodate ove tri kategorije, ukoliko nije... pretpostavljam da, ako pogledam original, što još uvek nisam uradio, verovatno bih odmah, ja lično, mogao da potvrdim da li je zaista reč o nečemu što je jednostavno dodato u prevod.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Gospodine predsedavajući, ja sam pokušao da to učinim u našem registratoru, ali nisam pronašao originalne. Ja sam poslao *e-mail* osoblju da mi pomognu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Mogu da obavestim tužioca da je pogrešna stranica o kojoj govorimo, koju smo pronašli u dokumentu sa spiska po Pravilu 65ter broj 4444, tako da biste trebali da pronađete original koji je tamo učitao, a sada smo uneli ispravku.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala.

SUDIJA ORIE: Mi ćemo dozvoliti Odbrani da učita ovaj dokument u sistem elektronske sudnice, a ako ima problema, želeli bismo da čujemo od vas u roku od 24 sata.

TUŽILAC MARGETTS: U redu. Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala, gospodine predsedavajući.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, u 33. paragrafu vaše izjave iz 2004. godine, prva rečenica kaže: "Nakon *Operacije Oluja*, mi iz civilne policije mogli smo da sprovedimo istrage samo ukoliko vojska nije bila osumnjičena." To nije tačno, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Apsolutno da nije tačno. Mi smo... Ja mogu sada kazati smisao pravi, kako bi trebao biti, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da. Izvolite, molim vas.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: To smo rekli koji je paragraf?

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: 33. paragraf ... 30 ...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: "Nakon *Operacije Oluja*, mi iz civilne policije mogli smo da sprovedimo istrage samo ukoliko... " Mogli smo raditi istrage sve dotle dok se ne utvrdi da je počinitelj kaznenog djela vojna osoba. Znači, dotle. A u trenutku utvrđivanja počinitelja da je on vojna osoba, mi smo o tome bili dužni izvestiti vojnu policiju, i vojna policija bi se onda, sukladno tada zakonskim propisima, uključivala u daljnji tijek obrade i to bismo dogovarali.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Moramo ovo još dodatno da razjasnimo. To je... ne radi se o tome da ste vi jednostavno utvrdili da je osumnjičeni pripadnik vojske, nego vi

ste morali konkretno da identifikujete počinioca, dakle da utvrdite njegov identitet, i nakon toga ste morali da utvrdite da je pripadnik vojske. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mislím da nije tačno u potpunosti. Mi smo, čim smo došli do toga da bi počinitelj mogao biti vojna osoba, znači, trebali smo prívesti tu osobu da bismo s njom razgovarali, i ako smo sumnjali u nju, mi smo morali tražiti pomoć vojne policije. Znači, mi nismo išli prívoditi vojne osobe. Ne znam da li se razumjemo u tom segmentu. Znači, nas je... Ja sam tad... mislio sam, dijelom dao potpuniji odgovor na ovo pitanje kad sam kazao da je za nas bilo meritorno kazneno djelo. Znači, u samom startu, ne počinitelj, nego kazneno djelo. A kada dođe do počinitelja ili do sumnje da je neko počinitelj ili da bi se mogao dovesti u svezu sa počinjénim... čak kao i svjedok, onda smo to morali raditi na drugi način.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Međutim, ono što bih ja želeo da kažem jeste sledeće: u situaciji u kojoj identitet počinioca nije poznat za neko nepoznato krivično delo, recimo, pronašli ste jedno telo, to ne bi bio dovoljan razlog za vas da prestanete da vodíte istragu, jer postoji sumnja da je ubistvo možda počinio neko u vojnoj uniformi. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, apsolutno tačno. Jer to je samo neka pretpostavka. Za svaku ubijenu osobu se moglo pretpostaviti da je zločin izvršio ovaj ili onaj, je li. To je mogla biti i vojna, mogla i biti i civilna, mogla je biti čak i, pod navodnim znacima, nazovimo to, *prijateljska strana*, kao što smo imali slučajeva da su neke od tih ljudi ubili sami Srbi, je li. Otkud mi znamo ko je... Mi imamo kazneno djelo i nemamo još počinitelja. Mi ne znamo ko je počinitelj. I naravno, tu je nadležna civilna policija u postupanju. S tim da smo mi pravili razliku ovdje, mi smo pravili razliku, ovaj, na neki način, između svih onih događanja koja su odvojena od borbenih djelovanja. Znači, gdje smo izravno znali za nekakva borbena djelovanja, primjera radi, iako takvih slučajeva nije bilo. Ako smo mi došli u Knin, policija, 6. kolovoza i imamo pronađenog mrtvog neprijateljskog vojnika, mi takav slučaj nismo istraživali. To je išlo pod asanaciju. Mi to nismo istraživali. To je odradila civilna zaštita, to pokupila i... Osim, naravno, ako se kasnije saznalo da je eventualno prema toj osobi počinjen zločin, kao ratnom zarobljeniku ili tako nešto.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, da li mogu da pitam kada ćemo imati sledeću pauzu?

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, i ja gledam na sat. Znam da će biti nekoliko pitanja koje želi da postavi Pretresno veće. Zanima me da li možete da nam kažete koliko vam još treba vremena?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja ću pokušati da završim za 30 minuta, časni Sude, možda i manje.

SUDIJA ORIE: Da. Ali tada ćete prekoračiti svoje vreme od sat i po kako ste naveli, ali zamolićemo gospodina sekretara da nam da detaljne informacije, uključujući i... Onda idemo na pauzu. Nastavićemo u 18.05 časova.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Časni Sude.

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Mikuličiću?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Želeo bih da obavestim Pretresno veće da ostatak nedelje neću biti prisutan u sudnici zbog nekih hitnih slučajeva koji su iskrslili iznenada, i u mom odsustvu, naravno, uz saglasnost našeg klijenta, gospodin Kuzmanović će se pobrinuti za Obranu.

SUDIJA ORIE: Nadam se da iznenadni događaj se ne tiče nečeg lošeg prirode?

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Nažalost, to jeste, ali ću se vratiti u ponedjeljak.

SUDIJA ORIE: Da. I ukoliliko jeste, žao nam je što je tako.

ADVOKAT MIKULIČIĆ: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nastavićemo u 18.05 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, mislim da su vam ostala dva minuta do vaših sat i po vremena prema evidenciji sekretara. Možete li da okončate svoje unakrsno ispitivanje u narednih 15 do 20 minuta?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas. nastavite.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Hvala.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, čuli ste da imam još samo 20 minuta, tako da bi trebalo da budete veoma sažeti u vašim odgovorima, a moramo da prođemo kroz ovaj materijal. Vi ste nam opisali da je u predmetu Varivode i Gošići napravljena jedna vrsta operativne grupe MUP i vojne policije. Zašto nije od generala Gotovine zatraženo da bude član radne grupe?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sam već ranije rekao da mi nikad nismo kontaktirali časnike iz... van, ovaj, segmenta vojne policije. Mi smo samo isključivo radili sa vojnom policijom. Nadalje, ja ne znam uopće u to vrijeme gdje je bio general Gotovina, a ja sa generalom Gotovinom inače nisam komunicirao. Da li bi to... Ako bi neko po toj vrsti... onda bi to bio nekakav viši nivo, znate. Ali mi, kažem, u pravilu nismo

izvješćivali ni niže časnike. Mi smo kontaktirali samo samo sa vojnom policijom i smatrali smo da je to dovoljno, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Da li je ikada u predmetu Varivode i Gošići ako se sećate, neko rekao: treba da se uključi komandant Vojne oblasti u istragu, s obzirom da postoji sumnja da su učestvovali vojnici?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, ne sjećam se toga. Mislim da to niko čak nije ni spomenuo nikad. Bar u mojoj nadležnosti.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Uštedećemo na vremenu. Hteo sam da pustim jedan video snimak, gospodine Kardum, to je dokazni predmet Odbrane broj D508, na kom ministar Jarnjak na konferenciji za štampu 8. avgusta odgovora na pitanja o tvrdnjama da je bosanska vojska prešla u Hrvatsku i spalili neke sela. Sada ću da sumiram ono što je rekao ministar Jarnjak. On je rekao da će policija otići, osigurati to područje, sprovesti istragu, kao i da će preduzeti odgovarajuće korake kada počinitelj bude identifikovan. Zašto nije bilo vršeno više istraga o incidentima paljevina u vašoj zoni odgovornosti u avgustu / septembru 1995. godine?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja sam već ranije pokušao objasniti da smo jako bili zauzeti po poslovima koji su u samom startu, znači, prije tih paljevina i ne znam čega, nama dati kao imperativ, naloženi iz MUP-a, je li. A to su bile obrade u prihvatnom centru za ratne zarobljenike, to su bila pronalaženja masovnih i pojedinačnih grobnica gdje su pokopani tijekom okupacije ubijeni Hrvati, pronalaženje i na neki način obilježavanje ili naznačavanje minskih polja, da ne bi nam tamo ušli, ovaj, civili. Nadalje, bilo je tu jako puno pronalaženja minsko-eksplozivnih sredstava, gdje smo uglavnom, kad bi došli do njih, bilo temeljna ili krim policija, o tome najčešće izvješćivali, ovaj, specijalnu policiju, pa je s tog područja izveženo na stotine i stotine tona. Pazite, ja sam svjestan što govorim, stotine i stotine tona mina, protupješadijskih, protutenkovskih koje su ležale po raznim skladištima, ogromne količine streljiva, pušaka. Nije bilo gotovo nijedne kuće da ona nije imala... da u njoj nije ostalo masu streljiva i bombi, i tako dalje. I to je bio jedan od razloga gdje se nisu radili u velikom broju, iako su se oni radili, je li, očevidi na paljevinama. Bilo je straha, straha od mina iz kuća i eksplozivnih sredstava, a posebno smo se plašili i bojali minskih polja, jer nismo znali za njihove rasporede. Mi smo imali na tom... u tom području gubitaka, kako civila, tako policajaca i vojnika. Konkretno se sjećam, recimo, toga dana kada sam bio u Kninu, nama je stradao policajac specijalac i njegov otac. Naime, dečko je došao sa ratišta. Mislim da je bio datum 7. kolovoza, donjeo bombu...

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: U stvari, bila je bomba, mina iznenađenja. Srbi su je ostavili tako da su izvadili upaljač i tako dalje, i poginuo je i on, i jedan i drugi, je li.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kardum.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ispričavam se. Moram još nešto ovdje podvući. Mi smo imali, već sam rekao, oko 12.000 zapaljenih hrvatskih kuća...

SUDIJA ORIE: Dozvolite mi...

SVEDOK KARDUM: ... izvinjavam se...

SUDIJA ORIE: Da li ste to tražili?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pokušavao sam da zaustavim svedoka.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ali ja želim da završite odgovor o tome šta ste želeli da kažete. Bilo je 12.000 hrvatskih kuća koje su spaljene. Kako to znate?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Pa, znam, znam sela. Ja sam rođen između Benkovca i Knina. Tamo sam živio do 14 godina života. I ja tamo neka sela poznajem i znam po samim prezimenima i imenima ko su, ovaj, Hrvati i odakle su prognani Hrvati.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ali htio sam podvući samo ovo, da na tim kućama hrvatskim nismo radili očevide. Jer očevid na jednoj paljevini traje najmanje jedan dan.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Dakle, niste vodili istrage o kućama, hrvatskim kućama koje su spaljene tokom četvorogodišnje okupacije? Da li je to vaš iskaz?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Dobro. Nisam ja bio tu četiri godine. Ja sam tu bio godinu dana na tim poslovima, ali nismo vodili istrage. Ne.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne. Ono što sam želeo da kažem je sledeće, jednom kada je područje bilo oslobođeno, nisu sprovedene istrage hrvatskih kuća koje su spaljene pre *Operacije Oluja*, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nismo. I nismo radili očevide.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: A odakle dolazi taj podatak o 12.000 hrvatskih kuća?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja otprilike mogu sada nabrojati. Recimo, sela gdje je najviše takovih kuća.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ne, ne. Da li ste...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Podatak je slobodna procjena.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Spomenuli ste prihvatne centre za zarobljenike i ja bih želeo da vam predočim neke stvari kako bismo dobili odgovore. Tužilaštvo je iznelo određene tvrdnje o tim centrima, a ja bih želeo da vam to pročitam i da dobijem odgovore na njih. U 43. paragrafu prepretnog podneska Tužilaštva kaže se: "U centrima, oni...", što znači Srbi koji su bili u centrima, "...bili su još više svesni sistematskog zlostavljanja Srba." Prvo pitanje: da li su hrvatske vlasti, koji su vodile te centre namerno govorile Srbima, odnosno, pokušavale da usade strah Srbima koji su bili u centrima?

TUŽILAC MARGETTS: Časni Sude...

SUDIJA ORIE: Izvolite.

TUŽILAC MARGETTS: Mi smo, pre svega, govorili o onima koji su vodili centar. Naravno, to može da uključi ovog svedoka, ali izgleda da ga isključuje. Pitali smo o svrsi hipotetički – da li su to uradili ili ne. Mislim da svedok ne može da govori o njihovoj svrsi.

SUDIJA ORIE: Dobro, videćemo kakav je njegov odgovor, ako on kaže: ja ne mogu ništa da kažem, ili kaže: mogu samo da vam kažem o tome ili sam mogao... čuo sam od kolega o ovim centrima. Mi ne znamo. Mislim da ne postoji ništa što je neprihvatljivo u ovom pitanju. Molim vas, nastavite.

SVEDOK KARDUM: Časni Sude, što se tiče tih centara, ja još jednom podvlačim da sam ponosan na rad tih centara, barem tog centra u Zadru, da su i građani Republike Hrvatske srpske nacionalnosti, koji su tamo bili dovedeni zbog inkriminiranih radnji koje su počinili tijekom okupacije u Republici Hrvatskoj, se mogli uvjeriti u naša nastojanja da želimo djelovati kao pravna država. A podvlačim da u tim centrima nitko nije ubijen, da nitko nije zlostavljan, bar što ja znam, da su ljudi... da su ljudima ukazivane lječničke pomoći, da neki čak nisu ni ušli u centar, jer su bili ranjeni pa su išli u bolnicu...

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Dozvolite mi...

SUDIJA ORIE: Molim vas da se usredsredite na pitanje. Gospodine Mišetiću, to prepuštam vama.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Konkretno pitanje je bilo, kada je reč o centru u Zadru, da li ste ikada videli da neko pokušava da usadi strah u ljude koji su bili u centru?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, apsolutno.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Sledeća tvrdnja u 115. paragrafu pretpretresnog podneska Tužilaštva, u kom Tužilaštvo tvrdi: "Srpski civili dovođeni su u prihvatne centre, a iz tih prihvatnih centara civili su sistematski premešteni izvan teritorije Hrvatske". Da li su, na osnovu vašeg iskustva u vezi sa tim prihvatnim centrima za ratne zarobljenike i civile u Zadru, hrvatske vlasti sistematski prebacivale ljude iz tih centara izvan teritorije Hrvatske?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Što se tiče prihvatnog centra za ratne zarobljenike, odgovorno tvrdim da nijedna osoba, doslovno, nijedna, nije prebačena van Hrvatske. Oni su bili u nadležnosti policije. Što se tiče centara za civilne osobe, poznata je zapovjed od 5. kolovoza da te osobe mogu preuzesti sve punoljetne osobe, samo su dužni dati adresu stanovanja i eventualno broj telefona, ukoliko ga imaju. Da li je bilo nešto iz tog dijela, ja u to ne ulazim. To ne znam. Nije mi poznato. To meni nije poznato

da je bilo prebacivanja u neku drugu državu ili ne znam što. Ja za to ne znam. A ovo prvo, za centre, odgovorno tvrdim da nije bilo. Ja to znam. Jer, na kraju krajeva, imate u spisku točno gdje je prepraćena ta osoba.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Kada je reč... Pomenuli ste naređenje od 5. avgusta za prihvatne centre za civile, prema kom su oni mogli da odu ukoliko su imali svoja dokumenta i ako je neko došao po njih. Šta bi se desilo u slučaju da neko nije imao rođake, prijatelje, ili nekog ko bi se pojavio i pomogao im da napuste centar?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mogao je napustiti taj centar bez problema ukoliko se očito nije radilo o osobi koja nije sposobna da sama za sebe skrbi. Takve osobe smo mi smještali najčešće u zdravstvene ustanove, a mislim da je na kraju... ne mi, nego... ja govorim "mi", govorim hrvatska strana, je li, a ne policija, nego to su djelatnici civilnih vlasti. A mislim da je na kraju, kad su trebale biti otvorene škole 1. devetoga 1995. godine, prije toga da su osobe koje su ostale, njih je bio manji broj, radilo se uglavnom o starim i nemoćnim, nepokretnim osobama, da su one u organizaciji tih civilnih vlasti smještene na treći kat kninske bolnice. Jedno cijelo krilo je... to je nova bolnica koja je lijepo uređena, bila obnovljena i tako dalje, tu su te osobe bile smještene.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. I na kraju u vezi sa ovom temom, 125. paragraf prepretresnog podneska Tužilaštva. To je pitanje o prihvatnom centru u Kninu. Tvrdi se da su srpski civili i vojnici Vojske Republike Srpske Krajine koji su se predali, bili zatočeni u hrvatskim kasarnama i prihvatnim centrima gde su ih redovno tukli i prisiljavali da rade. Vi ste bili načelnik odeljenja krim policije u Upravi policije zadarsko-kninske. Da li ste ikada dobiti izveštaje o civilima u prihvatnim centrima da ih tuku ili prisiljavaju da rade?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, apsolutno. To je izmišljena priča. Ja sam bio u Kninu, u prihvatnom centru. To nije bilo zatvaranje ni vojnika ni civila. Tamo nisu zatvoreni. Oni su tamo dovedeni. Znači, mi nismo mogli zatvoriti nikoga. Ja sam to već rekao, policija nije mogla zatvoriti nikoga. Policija je mogla samo privesti nekoga. Zatvaraju sudovi, a ne policija. A sačuvaj bože da smo mi, ovaj, ikad pokušali na fizički rad angažirati civila ili vojnika ili ne znam koga. Ne, to nije točno. To ne odgovara istini.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala. Gospodine Kardum, želeo bih da vas pitam za dva ubistva koje dalje navodi Tužilaštvo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da se predoči prvo dokazni predmet Tužilaštva broj P251.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Gospodine Kardum, ovo je izveštaj o incidentu koji je podneo UNCIVPOL u vezi sa pronalaženjem tela Gojka Komazeca. Da li ste vi učestvovali u istrazi smrti Gojka Komazeca?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Ja moram, ovaj, podvući da sam u nekom slučaju po nekakvoj prijateljskoj liniji vezan bio za ovoga čovjeka iako ga nisam poznao. Naime, to je stric od poznatog hrvatskog košarkaša, Arijana Komazeca, a ja sam igrom slučaja poznao njegovog strica Milana Komazeca koji živi u Zadru, to jest,

oca od ovog košarkaša, Arijana. I meni se jednom... ne znam točno koje je to bilo vrijeme, obratio Milan sa nejakovim saznanjima da je njegov brat ubijen na tom prostoru. Ja sam tražio od zapovjednika policijske postaje u Gračacu da mi dostavi bilo kakvo saznanje ili bilo kakvu informaciju vezanu za osobu Gojko Komazec. On mi je kazao da jednostavno nemaju nikakvih saznanja o tome. U trećem mjesecu 1996. godine hrvatska policija je pronašla mrtvo tijelo kod koga su pronađeni nekakvi dokumenti na ime Gojko Komazec u mjestu Pribudić, to je nedaleko od Zrmanje, u blizini, znači, granice između Knina i kninskog područja i gračačkog područja. Pozvan je istražni sudac, državni odvjetnik i liječnik patolog. Koliko se sjećam, liječnik patolog je konstatirao povrede, lomove i tako dalje, za koje je kazao da bi najvjerojatnije mogle biti od pada s nekog mosta u neku provaliju od pet metara. I ta osoba je po nalogu istražnog suca, pod brojem, ne znam točno koji je to broj identifikacijski, pokopana na groblju u Zadru, uz znanje brata Milana i drugih. Ovdje se često puta u ovom slučaju nama nešto dešavalo... mi smo imali još jednu osobu, Gojko Komazec, mislim da je ista godina rođenja, iz istoga mjesta, no, međutim, riječ je o dvije osobe. Jedna je Gojko Komazec, sin Jovana, to je ovaj mrtvi. A druga osoba je živa osoba Gojko Komazec, mislim da je sin Uroša.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako da ima tu nekakvih nejasnoća.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala. Drugi incident je... bio je svjedok koji je došao pred Pretresno veće čije prezime je Sovilj, koji je govorio o članovima svoje porodice koji su ubijeni u području Gračaca. Da li ste učestvovali u istrazi ubistva članova porodice Sovilj?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Mi smo ovaj slučaj radili 2001. godine ili 2002. godine. Tom smo predmetu posvetili veliku pozornost. Radio je cijeli tim ljudi iz mog odsjeka u tom vremenu i ja osobno. Naime, mi smo preko jednog našeg policajca dobili informaciju od čovjeka... a njih su dvojica oženili dvije sestre, ko bi mogao biti počinitelj zločina nad obitelji Sovilj. I on je našem policajcu pričao priču kako je to napravio jedan hrvatski vojnik srpske nacionalnosti, neposredno nakon *VRA Oluja* iz razloga nekih prijeratnih imovinsko-pravnih nerješениh odnosa na tom prostoru, s tim da taj vojnik je živio u Zagrebu. Mi smo tu posvetili maksimalnu pozornost. Nama su se poklopile sve moguće, ovaj, njegove izjave i priče. Dvoje, brat i sestra, znači, pripadnika te obitelji, Sovilj Ratimir i Sovilj Mira, oni su asanirani na groblju u Gračacu, a majka Mara, za nju nismo ni znali. Taj nam je čovjek, Srbin, je li, iz Gračaca, ispričao da je taj hrvatski vojnik tu osobu spalio u toj kući, i mi smo detaljno pretresli...

prevodioci: Prevodioci vas ljubazno mole da usporite.

SUDIJA ORIE: Molim vas da usporite.

SVEDOK KARDUM: Mi smo detaljno pretresli tu kuću i našli smo izgorjene djelove za koje smatramo da su dijelovi ljudskog tijela. To vam otprilike stane sve ovako u dvije šake, je li, i to smo poslali na Zavod za sudsku medicinu da nam se dostavi podatak i

utvrdi da li su to ostaci humanog podrijetla ili ne. Nažalost, mislim da to još nismo dobili. Radili smo obradu nad tim, ovaj, hrvatskim vojnikom srpske nacionalnosti. On je negirao to i predmet je još otvoren. Mi nismo uspjeli, ovaj, dokazati da je on izvršitelj tog zločina.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, koliko... Da li mi je ostalo još vremena? Imam još jednu temu. Dozvolite mi da...

SUDIJA ORIE: Slušao sam francuski kanal, tako da sam propustio vaše poslednje reči. Vidim u transkriptu samo "prethodni prevod se nastavlja."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Dakle, ne znam šta ste imali na umu.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Da li imam još vremena? Imam jednu temu, potrebno mi je manje od pet minuta.

SUDIJA ORIE: Da li je stvarno manje od pet minuta...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Jeste, i ja ću prekinuti ako ne bude.

SUDIJA ORIE: U redu. Četiri minuta i 58 sekundi nije manje od pet minuta. To je otprilike tri minuta, da.

ADVOKAT MIŠETIĆ: U redu. Da. Hvala, časni Sude. Molim dokazni predmet Tužilaštva broj P918.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: To je upozorenje koje vam je Tužilaštvo juče pokazalo.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim verziju na engleskom jeziku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Samo ću da vam postavim nekoliko pitanja, a zatim ću da vam pokažem drugi dokument. Da li vam je poznato na koji način funkcionise Ministarstvo odbrane? Na primer, da li znate da ovo upozorenje ne ide kroz vojni lanac komandovanja, već ide preko političke linije? Da li imate saznanja o tome kako je funkcionisala vojska u to vreme?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. Ja koliko znam, Ministarstvo obrane, unutar njega djeluje i Glavni stožer Hrvatske vojske. Glavni... Načelnik Glavnog stožera, on zapovjeda Hrvatskom vojskom u ime predsjednika države, a ministarstvo je to koje je trebalo osigurati logističku, pravnu i drugu potporu, ovaj, oružanim snagama, to jest, onim što je pod načelnikom Glavnog stožera.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: U redu. Ako bismo mogli, s obzirom na vreme...

(Odbrana se savetuje)

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 2052.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovo je izveštaj od narednog dana načelnika jedinice za političke poslove... odnosno, pomoćnika u odeljenju za političke poslove upućeno načelniku jedinice za političke poslove.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas da pogledamo sledeću stranicu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Ovde se govori o merama koje je preduzelo odeljenje za političke poslove kako bi se sprečila krivična dela pre *Operacije Oluja*.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Molim vas sada 3. stranicu verzije na engleskom jeziku.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Tu se kaže: "I pre i posle borbenih dejstava, uložili smo maksimalne napore kako bismo upoznali pripadnike putem službe sa značajem primerenih i dostojanstvenih ulazaka u gradove." Dalje se kaže: "Oni nastoje da spreče nepotrebne devastacije verskih, kulturnih, privrednih i civilnih objekata. U saradnji sa SIS-om i vojnom policijom, sprečeni su mnogi pokušaji. Uprkos merama koje su preduzete, određeni broj civilnih i poslovnih objekata su uništeni ili delimično ili u potpunosti."

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ako bismo mogli da okrenemo... Molim vas idite na dno stranice, a zatim okrenite stranicu.

SUDIJA ORIE: Da. To je sada četiri minuta.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Poslednje pitanje, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: "Niz takvih negativnih slučajeva mogao je da bude smanjen da je postojala bolja i koordinisanija saradnja između civilne i vojne policije i svih struktura civilne i vojne vlasti." Gospodine Kardum, moje pitanje za vas glasi: Da li je takvo bilo i vaše iskustvo, takođe? Postojao je nedostatak koordinacije između civilnih i vojnih odeljenja, što je pored problema o kojima smo govorili na početku mog unakrsnog ispitivanja, doprinelo nemogućnosti da se brzo uspostave red i zakon. Da li je to tačno? I molim vas kratak odgovor.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Časni Sude, u prilog ove konstatacije ide i činjenica da su gradovi kao što je: Knin, Benkovac, Obrovac, Gračac bili gotovo u potpunosti sačuvani. Ja sam bio 7. kolovoza u Kninu. Knin je bio 99 posto čist grad. Nije bio srušen, nije bio uništen, osim katoličke crkve Svetog Ante u Kninu i zgrade koja je preko puta te crkve gorila u krovnom dijelu.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala vam, gospodine Kardum.

SUDIJA ORIE: Čini mi se da ovo nije bio odgovor na vaše pitanje.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Časni Sude, nudim ovaj dokument u spis i završio sam svoje unakrsno ispitivanje.

TUŽILAC MARGETTS: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će postati dokazni predmet Odbrane broj D810.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D810 primljen je u spis.

ADVOKAT MIŠETIĆ – PITANJE: Hvala, gospodine Kardum.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, vi i dalje ne želite da unakrsno ispitujete ovog svedoka?

ADVOKAT KAY: Ništa nije iskrsllo, časni Sude.

SUDIJA ORIE: U redu. Gospodine Margetts?

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, brojna pitanja su pokrenuta, pa ako bih mogao da se pozabavim njima što je brže moguće, ja bih...

SUDIJA ORIE: Molim vas da to uradite.

TUŽILAC MARGETTS: U redu.

DODATNO ISPITIVANJE: TUŽILAC MARGETTS

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, imam par pitanja za vas koji proizilaze iz nekih od odgovora koje ste dali gospodinu Mikuličiću i gospodinu Mišetiću. Kao prvo, želeo bih da porazgovaramo o svim pritužbama koje ste dobili o krivičnim delima iz međunarodnih organizacija.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, molim vas da nam predočite dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 5486. I dok čekamo da se pojavi na ekranima, želim da objasnim da to nije dokument koji je na našem spisku po Pravilu 65 ter. To je propratno

pismo priloženo dokumentu koji je obelodanjen u julu 2007. godine. Dokument koji je priložen je bio predmet... jeste na našem spisku po Pravilu 65ter.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, ako biste mogli da pogledate dokument, i ako biste mogli da potvrdite da je to vaš potpis i da je upućen direktno sektoru kriminalističke policije u Zagrebu. Da li je to bilo upućeno gospodinu Nađu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Je. Ovo je moj potpis ovdje, koliko ja vidim.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: U redu. I da li je ovo pismo upućeno gospodinu Nađu?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, da. Sektor kriminalističke policije. To je gospodinu Nađu, da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hteo bih da vam pokažem ono što je u prilogu.

TUŽILAC MARGETTS: I, gospodine sekretare, molim vas da nam prikažete dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 4623. I ako samo možemo da idemo na sam vrh hrvatske verzije.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, videćete da je vaš... videćete broj faksimila kriminalističkog odeljenja i vaše ime. To je od komandanta UNCIVPOL-a Knin upućeno komandantu policijske stanice u Kninu. Pogledajmo nekoliko primera, na primer, prvi primer. Mi imamo informaciju o tome da su hrvatski vojnici nekog zarobili. Drugi primer je informacija o ljudima koje su ubili hrvatski vojnici. Da li se sećate da ste to primili i prosledili gospodinu Nađu u Zagreb?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Mogu li malo pročitati, molim vas. Vidim... vidim ovaj tekst. Vidim da je moje ime i prezime gore napisano ovdje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: I možete li da potvrdite da ste ovo prosledili gospodinu Nađu u Zagreb?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Očito je to vidljivo iz onog prvog dijela, je li. Ako je to sastavni dio ovog dopisa.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, molim da se ovo propratno pismo uvrsti u spis zajedno sa ovim dodatkom uz to propratno pismo, tako da su to dokumenti sa spiska po Pravilu 65ter, i to su brojevi 5486 i 4623.

SUDIJA ORIE: Ne čujem prigovore. Gospodine sekretare?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja nemam prigovor na prijem, ali mislim da bi trebalo da se kaže svedoku s kojim razlogom se predočavaju ovi dokumenti, zašto... kakva je svrha i zašto se uvode u spis.

TUŽILAC MARGETTS: Da. Nemam ništa protiv. Imam još jedan dokument koji je slične prirode i koji bih želeo da pokažem svedoku i da mu postavim pitanja.

SUDIJA ORIE: Pa, izgleda da gospodin Margetts želi da utvrdi da je taj dokument svedok poslao u Zagreb, i ako ima bilo kakvih pitanja, mi ćemo čuti od njega, u stvari, svedok će ih čuti od gospodina Margettsa. Gospodine Margetts, ovo ćemo onda uvrstiti u spis. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 05486 postaće dokazni predmet Tužilaštva broj P921, a dokument sa spiska po Pravilu 65ter broj 04623 postaće dokazni predmet Tužilaštva broj P922.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmeti Tužilaštva P921 i P922 primljeni su u spis. Ne znam da li je praktično da imamo dva dokazna broja, ali za sada ćemo ostaviti tako kako je.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, molim vas da nam pokažete na ekranu dokument koji ima oznaku 1D54-0033.

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ponovo, časni Sude, ovo je isti prigovor koji se odnosi na predmet našeg zahteva koji još nije rešen, samo za zapisnik.

TUŽILAC MARGETTS: Da, i časni Sude, ovo je naslovna stranica koju je Tužilaštvo dobilo od Odbrane, kao što je rekao gospodin Mišetić, i u prilogu je dokazni predmet Odbrane broj D179 pod pečatom.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, molim vas da pogledate ovaj dokument. Da li možete da nam potvrdite da je to još jedno pismo koje šaljete gospodinu Nađu, i molim vas samo da pogledate drugi paragraf i potvrdite da ste tražili od gospodina Nađa dalja uputstva kako da nastavite da postupate?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da, to je moj potpis i...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala vam, gospodine Kardum. Dakle, gospodine Kardum, da li možete da potvrdite da ste, u stvari, dobijali pritužbe od međunarodnih organizacija u vezi sa krivičnim delima koja su se događala na tom području?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ja bih vas molio da otkrijete drugu stranicu ovog dokumenta.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, možete li, molim vas, da pređete na drugu stranicu. To je bilo... da.

SVEDOK KARDUM: Vidite da je ovaj dokument poslat Ivici Cetini, a ne Ivi Kardumu.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Ali, uprkos tome, možete li da potvrdite da vi ovo jeste primili i da se tu navode pritužbe međunarodnih organizacija?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To je primila policijska uprava, načelnik Ivica Cetina i u nekakvom našem razgovoru, mi smo to prosljedili gore u ministarstvo, i upravo nakon ovoga dopisa. Pogledajte datum, 27. devetoga, usljedilo je isti dan... isti dan ili sljedeći ona naša velika obrada koja je trajala i mjesec dana po pitanju tih zločina. A to je bio smisao, jer ne mogu ja naređivati... ja nisam mogao narediti nešto načelniku Nađu. Načelnik Nađ je moj pretpostavljeni na najvišoj razini i ja sam od njega, znate... onako, malo slikovito: molim za vašu pomoć ili upute i tako dalje. A to je, u stvari, bilo traženje da mi se pošalje pomoć koja je zaista stigla. Stigao je i on i doministar Benko i cijela svita, ovaj, ljudi iz MUP-a, iz policijske uprave zagrebačke, primorsko-goranske i tako dalje. Tad se otvorila ta silna obrada, upravo na temu ubojstava o kojima se govori ovdje. No, međutim, ja ovdje imam jednu žestoku primjedbu na predstavnike međunarodne zajednice. Oni nas izvješćuju 23. o zločinu koji se desio 4. ili 5. kolovoza. Još jednom postavljam pitanje...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala vam...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: ...zašto nas nisu izvjestili odmah. I stavljaju neke poluistine ili čak i laži u nekakove kontekste, a to je pitanje ko im je to prijavio, dojavio i kako su to saznali. Bili smo... I mislim da je na primjer, ovdje i Gojko Komazec...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala, gospodine Kardum.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsjedavajući, molim da ovo obeležimo za identifikaciju u svetlu rezervi koje je izrazio gospodin Mišetić.

SUDIJA ORIE: Da. Gledam englesku i hrvatsku verziju na našem ekranu u ovom trenutku. One imaju različite datume: jedna verzija je od 23. septembra 1995. godine, druga od 19. septembra 1995. godine. Možda su se u to vreme rutinski proizvodile dve verzije, ali ne tačno u isto vreme, ali možemo li ponovo da pogledamo prethodni dokument, u kom se vidi da je, očigledno, ovaj svedok napisao pismo i prosledio ga... želeo bih da pogledamo...

TUŽILAC MARGETTS: U redu.

SUDIJA ORIE: Da. Tada nisam video, ali ovde se barem navodi konkretno o dokumentu koji je dostavljen na jeziku određenog datuma. To očigledno još uvek nije postojalo na BHS-u u tom trenutku. Gospodine Mišetiću?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ulažem prigovor na osnovu ovog zahteva koji trenutno nije rešen.

SUDIJA ORIE: Govorite o pitanju obelodanjivanja...

ADVOKAT MIŠETIĆ: Tačno. Nije na spisku po Pravilu 65ter, kao deo obelodanjenih dokumenata.

SUDIJA ORIE: U redu. To je sada u zapisniku. Dakle, pored tog prigovora, nema drugih primedbi. Onda ćemo se baviti tim pitanjem. Ja ću razgovarati sa svojim kolegama kako da se to reši. Možda bi bilo najbolje da ih obeležimo za identifikaciju. Mislim da smo uvrstili u spis prethodne dokumente gde je bio sličan prigovor.

TUŽILAC MARGETTS: Prvi dokument koji sam danas prikazao bio je upravo jedan koji je postao relevantan, i ja sam pokušao da ga dodam na spisak po Pravilu 65ter, ali potiče iz Tužilaštva, tako da...

SUDIJA ORIE: Da. Ali ranije ste govorili o zahtevu koji još uvek nije rešen i o prigovoru koji je uložan na osnovu tog zahteva, zar ne?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Pa, zahtev ima mnogo komponenti, od kojih je jedna da se ovi dokumenti ne nalaze na spisku po Pravilu 65ter, ali u zahtevu postoji i argument po Članu 21.

SUDIJA ORIE: Da.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Mi ćemo dalje analizirati naše odluke o prijemu u spis određenih dokumenta koje smo uvrstili ranije i videti da li moramo da preispitamo te odluke u svetlu ovog nerešenog zahteva. Barem u ovom trenutku, to će biti obeleženo za identifikaciju. Gospodine sekretare, koji bi to bio broj?

sekretar: Dokazni predmet Tužilaštva broj P923 označen je za identifikaciju, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Hvala vam, gospodine sekretare.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, kada je počeo da vas ispituje gospodin Mišetić, on je ukazao na promene u geografskim područjima u kojima je policija bila odgovorna posle *Operacije Oluja*. Želeo bih da nam kažete da li je na tim dodatnim područjima, na primer, u području Knina i okoline, bilo velike demografske promene u toku i neposredno posle *Operacije Oluja*, to jest, da li je mnogo ljudi otišlo sa te teritorije?

SUDIJA ORIE: Da li je to sporno pitanje?

TUŽILAC MARGETTS: To je pitanje o kome sam...

SUDIJA ORIE: Da, znam. Shvatam...

TUŽILAC MARGETTS: Da.

SUDIJA ORIE: ...da li želite da kažete Pretresnom veću da, ako ima manje stanovnika, ima manje posla da se uradi, zar ne?

TUŽILAC MARGETTS: Da.

SUDIJA ORIE: Ali činjenicu koju pokušavate da ustanovite izgleda niko ne dovodi u pitanje. Molim vas pravite jasnu razliku između onoga što biste kasnije mogli argumentovati i toga da li je ova činjenica sporna.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsjedavajući.

SUDIJA ORIE: U ovom trenutku to još nije jasno.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Početkom avgusta 1995. godine, gospodine Kardum, na novostečenim teritorijama ili na oslobođenoj teritoriji pod vašom upravom policije bilo je mnogo vojnih lica. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Dakle...

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: "Mnogo" je relativan pojam. Ali bilo je vojnika, da, je li.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine sekretare, molim vas da nam prikažete dokazni predmet Odbrane broj D49.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, pokazaću vam ponovo naređenje gospodina Morića od 18. avgusta. Mi smo se tim bavili tokom glavnog ispitivanja. Konkretno, bavili smo se 5. paragrafom. U tom naređenju, gospodin Morić...

TUŽILAC MARGETTS: Molim vas da ostanemo na toj prvoj stranici, gospodine sekretare, za trenutak.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, tu možete da vidite da gospodin Morić ukazuje na činjenicu da je bilo mnogo dela koja su počinili pojedinci koji su nosili uniforme Hrvatske vojske. Molim vas, sada pogledajte 5. paragraf, to je paragraf kojim smo se već bavili pre neki dan. On kaže: "U slučaju da je vojna policija sprečena da izvršava zadatke, onda će civilna policija to da uradi samostalno, bez obzira da li počinilac nosi uniformu Hrvatske vojske ili ne nosi." Da li je u to vreme vaša praksa u vezi sa ovim incidentima bila da obrađujete počiniocima koji su nosili uniforme Hrvatske vojske?

ADVOKAT MIŠETIĆ: O kom je tačno periodu reč?

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts?

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Vremenski period, gospodine Kardum, je naveden u tom pismu od 18. avgusta, a vremenski period je od 5. do 18. avgusta. Ono što mene zanima jeste ostatak meseca avgusta.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ovaj dopis, gospodin Morić, pomoćnik ministra za temeljnu policiju, je uputio načelniku policijske uprave. Ja ne znam sad sa sigurnošću da li sam ja taj dopis uopće dobio i kad sam ga dobio. Ali ja sam, mislim, u dosadašnjem... radili smo, u dosadašnjem smo...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kardum, pitanje nije bilo kada ste to dobili, nego kakva je bila vaša praksa u tom vremenskom periodu od 5. do 18. avgusta, naravno, u svetlu ovog uputstva da li ste vi postupali samostalno bez obzira na to da li su počinioi nosili uniforme Hrvatske vojske ili ne?

SVEDOK KARDUM: Postupali smo na već opisani način ranije. Znači, postupali smo prema njima, zadržavali smo ih do dolaska vojne policije, radili smo obrade ako nije bilo vojne policije, o tome izvješćivali naknadno vojnu policiju, i ja sam to opisao u više navrata, kako smo to činili.

SUDIJA ORIE: Da li se praksa promenila nakon 18. avgusta?

SVEDOK KARDUM: Ništa posebno.

SUDIJA ORIE: Što znači da ste vi, zapravo, opisali praksu koja je postojala i pre 18. avgusta?

SVEDOK KARDUM: Tako je. S tim da smo ovdje dobili još...

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite, gospodine Margetts.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsedavajući.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Postavljeno vam je, takođe, pitanje o procesu asanacije, i samo bih želeo da sa vama potvrdim da je postojala potpuno jasna odgovornost za asanaciju koju je imala civilna zaštita, i ona se razlikovala od odgovornosti koju je imala kriminalistička policija za istragu krivičnih dela. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Nije mi jasno ovo pitanje.

SUDIJA ORIE: Da li postoji... meni se to čini toliko očigledno na osnovu svih odgovora koje je svedok dao. Da li je zaista nužno...

TUŽILAC MARGETTS: Da, gospodine predsedavajući. Jer, čini se da je sada pokrenuto jedno pitanje. Molim da se prikaže na ekranu dokazni predmet Odbrane broj D233.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Gospodine Kardum, to će možda da vam pomogne. To je naređenje koje je izdao Zdravko Židovec, i vi ste videli ovo naređenje ranije. O tome se govori u vašoj izjavi svedoka iz 2007. godine. Molim vas, pogledajte ovo naređenje, i videćete da Zdravko Židovec, pomoćnik ministra zadužen za civilnu zaštitu, navodi razne zadatke koji će se obavljati u vezi sa identifikacijom tela. Molim vas, pogledajte ovaj dokument. Da li možete da potvrdite da se u ovom naređenju nigde ne govori ni o kakvim istražnim radnjama?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Zdravko Židovec je bio pomoćnik ministra za poslove civilne zaštite, i taj vaš navod je točan. On nije bio zadužen za krim policiju.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: A tačno je da su forenzički tehničari koji su bili dodeljeni timovima za asanaciju bili pod jurisdikcijom Židoveca. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne, oni su bili pod ovlasti pomoćnika za krim policiju. Oni su bili u sklopu krim policije, ali u tom trenutku su izdvojeni iz krim policije i dati za pomoć ekipama civilne zaštite koje su radile na terenu, i njihove zadatke su tačno i jasno naznačene u točki 1 i 2 ove zapovjedi.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Takođe, imali smo priliku da vidimo naređenje koje je izdao Marić 6. avgusta. I slično tome, i jedan od zadataka je bio identifikacija. Da li je to tačno?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je. Marić je bio na generalnoj razini šef krim tehničara. Znači, na nivou MUP-a on je bio šef svim krim tehničarima.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: A pitanje koje želim da vam postavim tiče se direktno toga.

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Marić...

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Uloga koju smo videli propisana je od strane Židovca...

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, čini se da na vaše poslednje pitanje nije dobijen odgovor... odnosno, odgovor na vaše poslednje pitanje nije preveden. U transkriptu stoji (*mikrofon nije uključen*).

prevodioci: Izvinjavam se. Dozvolite... prevodilac nije uspeo da uključite svoj mikrofon. Možete li da ponovite odgovor? Znam šta se dogodilo.

SUDIJA ORIE: Molim vas, ponovite odgovor .

SVEDOK KARDUM: Da. On je bio šef svim krim tehničarima na nivou MUP-a. On je bio na generalnoj razini šef svim krim tehničarima.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Da. To nije konkretno bilo moje pitanje. Moje pitanje je bilo, videli smo naređenje gospodina Židoveca, i ranije smo videli Marićevo naređenje. Takođe smo imali pomoć kad smo videli zapisnike sa sastanaka Sektora

kriminalističke policije koji su održani u Zagrebu. I tamo je propisana uloga forenzičkih tehničara, a jedna od njihovih uloga bila je identifikacija, zar ne? To je bila njihova uloga?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Da. To je točka 1.

SUDIJA ORIE: Gospodine Margetts, gledam na sat. Koliko vremena bi vam još...

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsjedavajući, ja sam stvarno... mogao bih da završim ispitivanje u narednih pet minuta, sigurno.

SUDIJA ORIE: Da li Odbrana već sada može da nam kaže da li će pitanja koja su do sada postavljena pokrenuti potrebu za još nekim dodatnim pitanjima?

ADVOKAT MIŠETIĆ: Ja se nadam da će gospodin Margetts da mu predoči ono što se tumači kao naređenje. Ako uradi to, onda neću postavljati bilo kakva pitanja. Ako ne, ja ću da onda postaviti jedno pitanje.

SUDIJA ORIE: Onda uz strpljenje prevodilaca i svih ostalih koji nam pomažu, ja bih želeo da završimo, u stvari, i to treba učiniti u narednih osam minuta osim ako se ne naiđe na snažno protivljenje. Pa, nisam... ne čujem snažno protivljenje. Hvala vam puno već unapred. Molim vas, nastavite, gospodine Margetts, i držite se svoje vremenske procene.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsjedavajući. Na poziv gospodina Mišetića, direktno ću preći na pitanje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Forenzički tehničari koji su bili dodeljeni timovima za asanaciju i obavili zadatak identifikacije leševa, nisu sprovodili nikakav uviđaj na licu mesta, zar ne?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Ne bih se u potpunosti složio. Jer su oni fotografirali mjesto, a to je već zadiranje u dio očevida koji je u nadležnosti krim tehnike. Ne u potpunosti, znači, ali dijelom su zadirali u očevidne radnje.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: A te istražne radnje su propisane u naređenju Židoveca i naređenju Marića, koja smo videli, je li tako?

SVEDOK KARDUM – ODGOVOR: Tako je. Marić je niže rangirani časnik u hrvatskoj policiji od gospodina Židoveca i on je, čak mislim, u toj svojoj zapovjedi, vezao se na ovu zapovjed gospodina Židoveca i spustio svojim krim tehničarima. Jer on je bio šef krim tehničara svih, u cijeloj Hrvatskoj.

TUŽILAC MARGETTS – PITANJE: Hvala vam, gospodine Kardum. Ja sam završio svoje ispitivanje.

TUŽILAC MARGETTS: Hvala, gospodine predsjedavajući.

SUDIJA ORIE: Gospodine Mišetiću, nemate dodatnih pitanja.

(Pretrerno veće se savetuje)

SUDIJA ORIE: Gospodine Kardum... Izvolite.

TUŽILAC MARGETTS: Gospodine predsedavajući, postoji jedno otvoreno pitanje, a to su dokumenti koje nameravam da ponudim u spis. Ako bismo mogli da se pozabavimo tim.

SUDIJA ORIE: Da, ali pretpostavljam da ćemo da se bavimo tim stvarima sutra...

TUŽILAC MARGETTS: U redu.

SUDIJA ORIE: ...i da ne tražimo još više od onih koji nam pomažu. Gospodine Kardum, ovim je završeno vaše svedočenje. Želeo bih da vam se zahvalim što ste prešli tako dugačak put da dođete u Hag i što ste odgovorili na sva pitanja koja su vam postavile strane i Pretrerno veće, i želim vam srećan povratak kući.

SVEDOK KARDUM: Hvala, časni suče.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo sada da prekinemo sa radom, i nastavićemo sutra, u četvrtak, 25. septembra, u 14.15 časova, u sudnici broj 1.

Sednica je završena u 19.04 h

Nastavlja se u četvrtak, 25. septembra 2008. godine u 14.15 h.

